

Pastoraal beraad

Als iets duidelijk geworden is uit de crisis rond het seksueel misbruik in de kerk, dan is het wel dat de kerk als instituut flinke schade heeft opgelopen. Het heeft als zodanig zijn geloofwaardigheid voor een groot deel verloren. Doofpotstrategieën en zwijgcultuur zijn ontmaskerd, zodat alles bloot is komen liggen. Excuses aanbieden kan niet voorkomen dat het vertrouwen in de leiding van het instituut bijna volledig verloren is gegaan. De enige manier om dit vertrouwen te herstellen is tussen de leiding en de basis een beraad op gang brengen waarin alle zaken van belang aan de orde gesteld worden. Maar daarin zit nu juist de moeilijkheid. Een pastoraal beraad bestaat niet in de Kerk van Nederland.

Onze zuiderburen daarentegen vierden onlangs het veertigjarig bestaan van het IPB, het *Interdiocesaan Pastoraal Beraad*. Het IPB is het ruimste overleg- en adviesorgaan van de Vlaamse Kerk. Christenen uit alle geledingen gaan in dit orgaan in dialoog over thema's op het snijpunt van kerk en samenleving. Zo besteedde het IPB aandacht aan man-vrouw samenwerking in de kerk, multiculturaliteit, verkeersveiligheid, zondagsrust, huwelijk, homoseksualiteit, jeugdbeweging en armoede. Ook de bisschoppen nemen aan dit beraad deel, zodat er weliswaar breekpunten ontstonden in de dialoog - met name waar het ging over de seksuele moraal en de wijding van vrouwen tot priester - maar tot een sterke polarisatie zoals in ons land is het nooit gekomen. De dialoog is nooit gestopt. Dit is de verdienste van het IPB. Ondanks de meningsverschillen bleef het gesprek gaande

en werd getracht elkaar te begrijpen, hoewel de standpunten vaak ver uit elkaar lagen.

Kom daar in ons land maar eens om! Hoe hard hogerhand ook beweert dat de polarisatie voorbij is, bestaat deze wellicht sterker dan in de jaren tachtig van de vorige eeuw, toen zij een hoogtepunt bereikte. Was dit beraad er wel geweest, dan hadden zaken als communie voor homoseksuelen en kerkelijke goedkeuring voor liederen op een andere manier kunnen worden opgelost dan nu waar ze zorgden voor binnenkerkelijk gedoe. Maar wie kan de Nederlandse bisschoppen op één lijn krijgen om tot de oprichting van zo'n interdiocesaan beraad te komen?

In wezen gaat het er bij dit beraad om dat men afstapt van het piramidale en statische kerkbeeld ten voordele van een meer open en dynamische kerk die zichzelf ziet als dienst aan de wereld. Om die dienst waar te maken is juist een ruime dialoog met alle krachten nodig. Zo'n kerk heeft niet langer de pasklare antwoorden, maar zoekt hoe zij gestalte kan krijgen in de concrete geschiedenis van vandaag. Een gedecentraliseerd beleid is wezensnoodzakelijk om de problemen van deze tijd aan te kunnen. Als in ons land deze dialoog niet op gang komt zoals in een officieel interdiocesaan beraad als dat in België, zullen de moeilijkheden zich telkens op een ander niveau demonstreren. De polarisatie zal er door versterkt worden en het vertrouwen in de leiding steeds verder afnemen. Dat moet voorkomen worden, voorzover nog mogelijk.

T.B.

Kom en durf

Kom mee, we verlaten
de binnenwateren
om in te schepen
naar volle zee.

In ons ruim
ademt de bron
die aanzwelt tot
een stroom van leven.

Ik zet mijn luchter
op de steven -
hoe dieper de duisternis
hoe heller ook het licht.

Kom, durf met mij
om de zee te zien lichten
uit te varen in de nacht.

Jan Peijnenburg, 2010

September 2010

Het eerste nummer van De Roerom vijftienvingstige jaargang ligt op de mat. Het had helemaal gevuld kunnen worden met inzendingen vanuit het veld, waarvan er nu verschillende blijven liggen voor de volgende maand. Want er moet met alle genegenheid aandacht besteed worden aan Nico Tromp msc (10) en broeder Ton van Heugten (17) die in de vakantieperiode zijn overleden. Joost Koopmans speurt verder naar interessante geloofsverhalen (12) en Leon Goertz spreekt prof. Kees Schuyt (14). En dan dus vanuit het veld: over kerkboekjes (16), Peerke Dondersprijs (19), Marktplaats 8 oktober (18), bezoek aan een Parijs kerkhof (8) en aan Taizé (9). Nog zoveel meer van onze vaste medewerkers (1.3.4.6.24). En de columns van Margreet (7), Marcel (11) en Jeanne/Jac (13) niet te vergeten! Het begin is gemaakt.

De redactie

Nieuws-, service- en communicatieblad voor mensen betrokken bij kerk en samenleving.

Redactie:

Nel Beex-Roos, Franck Ploum, Pieter Reesink, Peer Verhoeven, Ad Wagemakers

Medewerkers:

Ton Baeten, Toon van Beek, José van Blanckenburgh-Wijnen, Joost Koopmans, Jeanne van Leijsen, Huub Schumacher, Margreet Spoelstra, Gérard van Tillo, Cor Versteeg, Marcel Zagers, Rob van der Zwan

Vormgeving:

Ad van Beurden, Tilburg

Uitgever:

Stichting 'De Roerom' is gevestigd te 's-Hertogenbosch. KvK 's-Hertogenbosch S 41083196.

Stichtingsbestuur:

Leny Bastiaanssen-Verhoeven, Tilburg; Jan de Beer, Geldrop; Mebius Brandsma, Waalre; Denis Hendrickx, Tilburg; Cees Remmers, Hilvarenbeek; Marlies Scheepens-van Dijk, Tilburg; Bart Verreijt, Soest; Hans Wagemakers, 's-Hertogenbosch; Peter Wouters, Berkel-Enschot

Verschijnt:

Tienmaal per jaar. Prijs € 22,50; buitenland € 34,00.

Redactie en administratie:

bezoekadres:
Gasthuisring 54, 5041 DT Tilburg;
Telefoon (013) 545 58 00
postadres: Postbus 90105,
5000 LA Tilburg

Banken:

ABN-Amro Bank, Tilburg
nr. 26.48.19.950;
ING Bank nr. 3406513

Redactie-secretarie:

Nel Beex-Roos
e-mail: redactie@deroerom.nl

Abonnementen-administratie:

Truus Kuipers
e-mail: adm@deroerom.nl

Internet:

www.deroerom.nl

Productie:

Van Beurden Graphics, Hasselt-
straat 96, 5046 LM Tilburg;
e-mail: vbg@becos.nl

ISSN 0921-5468

Brieven

Redactie

Inspirerend

Na het overlijden van pater Leenhouders dacht ik, naast het verdriet dat zo'n veelzijdige priester te jong moest sterven: wat moet het nu met het artikel op pagina 1 van De Roerom? Maar, ziedaar. Stilzwijgend (?) is de pen overgenomen door TB en zijn artikelen mogen er zijn! De ene keer inspirerend, de andere keer geven ze stof tot nadenken, troosten en bemoedigen. Hulde en heel veel dank! De gehele redactie heel veel inspiratie gewenst en hartelijk gegroet.

L. Postma,
Heemstede

Met deze bisschoppen

Met de benoeming van de hulpbisschoppen in het bisdom Den Bosch deze week leek het me wel op zijn plaats om het artikel dat ik op eerste pinksterdag geschreven heb voor plaatsing aan te bieden. Het is op dit moment geen mosterd (zaadje) na de maaltijd want we moeten blijven laten horen dat er ook een andere wind door ons land waait. Elke stem die op een goede manier getuigt van een humane visie op het geloof moet blijven klinken en we hopen dan dat gelijkgestemden elkaar zoeken en vinden rond de boodschap van Liefde.

Kerkliederen en zo

De Franse schrijver Albert Camus wordt door mij zeer bewonderd. Hij verongelukte op 4 januari 1960 met de auto, nog maar 46 jaar. In 1956 won hij de Nobelprijs voor literatuur. Een uitspraak van hem luidt: 'Was de wereld begrijpelijk dan bestond er geen kunst'. Kunst is nodig om onbegrijpelijke dingen vorm te geven. Zo kunnen we getroffen zijn door een schilderij, gedicht of lied. Veel in de godsdienst is ook niet te begrijpen. Vandaar de mooie liederen, die laten voelen wat gewone woorden niet kunnen uitdrukken. Ik moest aan Albert Camus denken toen Cor Mennen

- geboren in Liessel, pastoor in Oss en censor van het bisdom - zei dat een aantal liederen van Huub Oosterhuis en Ida Gerhardt te vaag en te weinig theologisch is en daarom in de kerk niet ten gehore gebracht mag worden. De kerk is doorgeslagen, zeggen veel mensen. Ik ben al vanaf mijn twaalfde jaar fan van Oosterhuis en al zijn dichtbundels stonden bij ons thuis in de boekenkast. Het zijn geen rijmelarijen zoals Mennen beweert, maar diep doorleefde en spirituele poëtische geschriften gemaakt door een man, sterk geïnspireerd door Jezus van Nazaret. Echte kunst. Hij is uitgetreden, getrouwd en vader, maar als pastor Mennen hem voor ketter uitmaakt dan gaat hij echt te ver.

Ik heb me verdiept in het gedachtegoed van Mennen en ik begrijp dat hij een erg dogmatisch kerkbeeld heeft dat van heel strenge regels aan elkaar hangt. Wie zich niet aan die regels houdt maakt geen deel uit van zijn kerk. Vele priesters kennen enkel die vaste regels en laten ze die los dan zijn ze hun houvast kwijt. Daarom verdedigen Mennen en andere conservatieve geestelijken de regels te vuur en te zwaard. Ik blijf hen respecteren, maar zo keren steeds meer gelovigen de kerk de rug toe. Op deze manier dreigt er niet alleen leegloop maar bestaat het gevaar dat de mensen die nog wel op een meer eigentijdse manier wat met het geloof willen, afhaken en er ook geen plek meer blijft om samen te komen ter begeestering van elkaar. Jezus zegt dat in het huis van zijn vader vele kamers zijn. Dit interpreteer ik als veel ruimte voor verschillende geloofsvizies. Jezus Christus nam het op voor de zwakkeren, de underdogs. Hij koos voor zondaars, hoeren en tollenaars. Aan Farizeeërs of schriftgeleerden had Hij een gruwelijke hekel. Die leefden de wetboeken van het joodse geloof precies na en verwachtten dat van alle joden. Cor Mennen, de bisdomstaf en de gezaghebbers

van het Vaticaan zijn de farizeeërs van deze tijd. Ook zij pretenderen de ware geloofsregels uit te dragen en zeggen dat wie zich niet aan deze regels houdt niet thuis hoort in het huis van God en geen deel uitmaakt van de katholieke kerk. We zouden ons allemaal moeten afvragen: wil ik bij die streng dogmatische kerk van de schriftgeleerden horen die helemaal geen oog lijkt te hebben voor de boodschap van Jezus? De boodschap met liefde en naastenliefde als belangrijkste. 'Al het goede is te herleiden tot liefde.' Als de ontwikkeling van nu doorzet zijn straks alle nog functionerende kerken bemand door orthodoxe priesters. Daarvoor wil ik onze mooie kerk in Lierop graag behoeden. 'Geloof' heeft in deze tijd wel degelijk een functie. Er is behoefte aan een stroming die hoop biedt bij alle problemen van de éénnentwintigste eeuw.

Ferd Raaijmakers,
Lierop

Internet

De computer heeft een nieuwe wereld geopend. Googelen naar Marktplaats, en 'n niet te overzien aanbod raast over mijn scherm, grenzen bestaan niet meer, de hele wereld binnen bereik. Alles te koop, sommige zaken zelfs gratis af te halen. Op elke vraag is een aanbod. Van koper en/of verkoper hoef ik niets te weten: geen afkomst, huidskleur; niets. Als de overeenkomst maar gesloten en betaald wordt. Wat moet ik nog meer? Eigenlijk niets, of toch?

Maar.....
Wat moet ik met de vraag van mijn burens om hulp? Waar kan ik dat vinden? Durf ik mijn hart als 'marktplaats' open te stellen, zonder te selecteren naar afkomst en huidskleur? Hoever durf ik met mijn aanbod te gaan?

Frans Jorissen,
Uden

Mysterie en mystiek

Peer Verhoeven

In Nederland en wereldwijd domineert godsdienst de politiek. De katholieke kerk lijkt - overtuigd van Gods wil en wezen op de hoogte te zijn - onverdroten door te gaan met de gelederen van alle vermeende smetten te zuiveren. Intussen is religie en geloof bij de mensen sterk veranderd. 'Een uiterlijk, door wetten en regels bepaald geloof is een innerlijk geloof geworden' schreef emeritus abt Ton Baeten nog niet zo lang geleden.

Mysterie en mystiek

De mensen van nu hebben het erg druk, kennen en kunnen en móéten zoveel, worden onder informatie bedolven, horen zelfbewust en zichzelf genoeg te zijn en op te gaan in wat - hoe of waar ook - te hebben en te halen is. Het menselijk bestaan is 'platland' geworden zoals sommigen zeggen en wordt door een opgepoetste buitenkant gedomineerd. Met name het gros van jeugd en jongeren wordt nauwelijks nog met rust gelaten of op de gedachte gebracht om van tijd tot tijd 'het andere' te zoeken, uit te treden uit de bezige alledag. Tegelijk is er een religieuze ervaring gaande die zich niet uit of herkent in leer en letter, wet en weet, maar gekenmerkt wordt door gevoel voor het mysterie van het leven en door 't mystiek - intuïtief en naamloos - beleven ervan. Geloven wordt steeds minder wetten en waarheden aanvaarden en steeds méér koppig hopen en het leven 'onverantwoord' ten volle vertrouwen.

(Open Kerk Helvoirt, 24 juli 2010)

Ook menselijk

Verstand is een menselijke gave, maar instinct en intuïtie net zo.

Werklust is een menselijke gave, maar pas-op-de-plaats niet minder.

Verzet is een menselijke gave, maar kunnen aanvaarden ook.

Gebed

Ga niet ten onder
aan pracht en praal -
hang niet aan eerbetoen
en loftuiging -

ga niet op in
wat wordt voorgespiegeld;
in hebben en halen,
véél en nog méér.

Vind vrede in
wat goed en mooi
echt en oprecht
sober en goudeerlijk is -

en ga met Hem die,
hoe ook geheten en beleden,

ons en alle leven doorwasemt,
ons van harte bezielt.

Zó druk

Voorzien van allerlei apparatuur
en alles mechanisch, automatisch
en toch hebben groot en klein
het nu drukker dan mensen ooit.

Zaak en vermaak leggen
heden beslag op de hele dag,
op arbeidstijd en vrije tijd
op werkdag en rustdag.

Ergens goed of nodig voor?
Dat niet zozeer, maar
de mensen lijken
niet anders meer te kunnen.

Verleden en heden

Verklaar het verleden niet zalig.
Het was woestijn en oase.

Verklaar het heden niet zalig.
Het is van voorbijgaande aard.

Vertrouw op de toekomst en
zet er je schouders onder.

Gebeden

Denk aan die met ons
het leven delen en
niet te eten krijgen,
niet te drinken hebben.

Denk aan die met ons
het leven delen en
van huis worden weggejaagd,
uit hun land verdreven.

Denk aan die met ons
het leven delen en ontgoocheld
in niets meer geloven
niemand nog vertrouwen.

Samen

Er is méér wat ons
verenigt dan verdeelt.

Alléén kunnen we iets
maar samen heel veel meer.

Hoe verschillend ook,
we delen in het ene leven.

Monniken

Op recent uitgekomen briefkaart
De monniken van vandaag
staat te lezen:

Zij dragen geen pij,
zijn van geen orde lid, maar
leven in overgave aan het Leven.

Hun schreden zijn gebed, hun
daden fluisteringen van de geest
die het heelal in stand houdt. ...

Midden in de wereld leven zij
en getuigen van een eeuwig nu.

Midden in het leven en
opwaarts tot de sterren ...
de monniken van vandaag.

(© Foto: Berna Verhoeven)

Zou de aarde voelen
dat alwat leeft
van haar eet en drinkt,
dat zij moeder is?

Zou een bloem zien
dat zij mooi is?
Zou een boom weten van
het nest in zijn takken?

Zou een vogel
zijn eigen zingen horen
en weten wie hij
daarmee pleziert?

Zou de mensen
niet kunnen weten
dat zij één van harte zijn
en ongeziens door God gekend?
(Peer Verhoeven in *Verderop*)

Zondvloed

Gérard van Tillo

Elk seizoen hebben er ergens op de wereld wel grote overstromingen plaats. Vroeger was dat niet anders. De verhalen daarover kregen soms een religieuze betekenis. Ook in de bijbel staat zo'n verhaal. Wat is het bijzondere daarvan?

Het woord *zondvloed* is afkomstig van het Middelnederlandse *sintvloed*, dat oorspronkelijk *aanhoudende vloed* betekent. Maar omdat het woord in verband gebracht werd met zonde, werd het sinds de 16^e eeuw verbasterd tot zondvloed.

Bijbel en koran

Het bijbels zondvloedverhaal staat in het boek Genesis (6,5-10). Daarin wordt verteld hoe God aan Noach de opdracht geeft een ark te bouwen, omdat er als straf voor het onrecht en het ongeloof onder de mensen een grote overstroming komt die alle leven zal vernietigen. Van alle diersoorten moet Noach er twee toelaten in de ark en ook zelf met zijn gezin aan boord gaan. Als de zondvloed zich heeft aangediend dobbert de ark rond op een onafzienbare watervlakte. Na 150 dagen zendt Noach een raaf uit, die niet terugkomt. Dan laat hij een duif los om te zien of er ergens land is. Die komt met niets terug. Een volgende keer brengt de duif een olijftak mee. Als hij de duif dan nogmaals uitsuurt, keert die niet terug, waaruit Noach opmaakt dat de wereld weer bewoonbaar is. Tenslotte strandde de ark op een bergrug. Toen het water gezakt was stelde God de regenboog in als teken dat er geen zondvloed meer zou komen. Een vergelijkbaar verhaal komt voor in de koran. Ook daarin geeft Allah opdracht tot de bouw van een schip, waarin alle wezens twee aan twee worden samengebracht. Maar het gaat hier niet om een wereldwijde vloedgolf, zoals het bijbelse verhaal suggereert, maar is de wraakactie alleen gericht tegen het volk van Nuh, dat niet wilde luisteren en Allah's tekenen voor leugens hield.

Andere culturen

Ook in andere culturen komen dergelijke verhalen voor. De zondvloedverhalen in het Sumerische Gilgamesj-epos uit Mesopotamië en het nog oudere Atrahasis-epos uit Babylonië lijken tot in details op de bijbelse zondvloed. De sumerische geschiedkundige bronnen bevatten een lijst met koningen waarvan de eerste dynastieën van vóór de zondvloed stammen, waaruit op te maken is, dat de vloed in Mesopotamië als een historisch feit beschouwd werd. Ook in andere delen van de wereld komen zondvloedverhalen voor. Bij de Masaï in Oost-Afrika doet een verhaal de ronde over een rechtvaardig man, Tumbainot, die van God de opdracht ontving een ark te bouwen en die met vrouw en kinderen en met dieren van elk soort te betrekken, omdat God van plan was de

Mw. R. Welmers, *De Zondvloed*, glas-in-loodraam van De Lichtbron, Lelystad

mensheid te vernietigen. Toen alles en iedereen aan boord was zorgde God voor langdurige regenval, die overstroming te weeg bracht, waardoor mensen en dieren uitstierven. Toen de bui over was, stuurde ook Tumbainot driemaal een vogel uit om de situatie te verkennen. Toen de ark op de steppe landde, zag hij vier regenbogen, een in elke hoek van de hemel en stelde hij vast dat Gods toorn voorbij was. Dergelijke zondvloedverhalen komen ook voor in Griekenland, India, Centraal Azië, Zuid-Amerika en bij veel Eskimostammen. In een van die Eskimoverhalen dachten de mammoeten, dat het niet zo'n vaart zou lopen en dat hun poten lang genoeg zouden zijn om het te overleven. Daarom misten ze expres de boot met als gevolg dat de hele populatie is uitgestorven.

Wetenschap

De zondvloedverhalen hebben vaak aanleiding gegeven tot wetenschappelijk onderzoek, niet alleen van exegeten en filologen - bestuderen dode talen - maar ook van geologen en archeologen. In het begin ging men daarbij nog uit van een wereldomvattende vloed, waaruit de aardlagen zouden zijn ontstaan. Deze opvatting wordt nu alleen nog aangehangen door een minderheid van orthodoxe christenen,

die in het bestaan van aardlagen dan het fysieke bewijs zien, dat wat in de bijbel staat echt gebeurd is. Vanaf de 19^e eeuw wordt meer gedacht in termen van lokale overstromingen. Daarover bestaan vele theorieën. Een daarvan is, dat de zondvloed in feite bestond uit een reeks megatsunamies die veroorzaakt waren door de Burckle inslag, waarbij zo'n 3000 jaar vóór onze jaartelling een meteoriet of komeet in zee gestort zou zijn in het zuidelijk deel van de Indische oceaan. Andere theorieën zeggen, dat de zondvloed veroorzaakt werd door het onderlopen van de Zwarte Zee na de IJstijd of het gevolg was van een uitzonderlijk grote overstroming van de Eufraat en de Tigris.

Religieus

Voor een religieus verstaan van de bijbelverhalen gaat het niet om de vragen of ze historisch zijn en hoe ze verklaard moeten worden. Voor christenen is de Schrift het verhaal over Gods handelen met de mensen. De dynamiek die zich daarin afspeelt is die van afkering van God, zonde, oordeel, ondergang en dood, naar vergeving, redding, leven, verbondenheid en vernieuwing. Deze lijn tekent zich ook af in het bijbelse zondvloedverhaal. Dit is beter te zien als je het verhaal symbolisch verstaat en iets weet over bijbelse symboliek. Het aanstormende water staat voor het kwaad en de zonde waardoor de wereld bedreigd wordt en daarmee op de duur overspoeld dreigt te worden. Maar God zorgt ervoor, dat de rechtvaardige niet ten onder gaat. Hij wordt daarbovenuit getild en krijgt de levenskiemen mee, waaruit weer een nieuwe schepping kan ontstaan als de aarde is schoongeveegd. Als het zover is zet God zijn verbond met de mensen in gang. In het verhaal is het teken daarvoor de regenboog, symbool voor de boog van de goddelijke krijger, die in de lucht wordt opgehangen, zodat hij de mens niet meer zal treffen. Het verbond zal straks worden bevestigd en hernieuwd op de Sinai en later voltooid door Gods oproepene, die zijn Geest zal zenden, zodat alles wordt herschapen en het aanschijn van de aarde zich vernieuwt.

Kunst in 't Hart

26 sept. 15.00 u. H. Hartkerk Oss opening *Voor vrijheid geboren* met muziek zang en dans. Expositie-poëzie: 2, 3, 9, 10, 16 en 17 okt 14.00-17.00 u.; Voordracht poëzie zo. 14.30 u. en 16.00 u.; za 15.00 u. *Informatie: Thea Vervoort: 06 15574182.*

Gedicht Gedacht

Keuze van redactie

Uit de vele gedichten en compact geformuleerde gedachten die De Roerom in een aanhoudende stroom worden toegestuurd maakt de redactie een keuze. Deze keuze zegt niet alles over de kwaliteit van de gekozen en niet-gekozen teksten!

Iets voor De Roerom?

Is deze kaart iets voor De Roerom? Het is een uitgave van de *Stedelijke Werkgroep Conciliair Proces* in samenwerking met *Stichting Keerpunt* die al negentien jaar handen en voeten probeert te geven aan de zorg voor de Heelheid van de Scheping in en rond Roosendaal. Veel dank voor uw geweldig blad. Veel creativiteit en inspiratie voor de toekomst gewenst! *Jan van den Bouwhuijsen, Roosendaal*

Crisis, lang geleden op gang gebracht. Op gang gebracht door hebzucht. Lang geleden begonnen toen wij de Eeuwige uit de tuin hebben verjaagd.

Vrede dan, over het wereldwijde casino, de miljardendans, die dood brengt. Vrede over de groei-economie die Voortraast als een vernietigende storm.

Vrede over Moeder Aarde die wij als heiligschennende barbaren tot op het bot aan het uitmergelen zijn. Vrede over de oude kerk in crisis.

Vrede over de nieuwe kerk die onafwendbaar komen gaat zonder macht en statie dienend vol mededogen voor alles wat eens sterven moet omdat een kerk die niet dient nergens voor dient.

De Marokkaanse man

Ik fietste afgelopen september door een volksbuurt. Er stonden nogal wat mensen te praten. Ik dacht nog: gewerkt wordt er niet al te veel. De weg ging omhoog en er stond een strakke wind. Ineens verloor ik in een windvlaag de macht over het stuur en smakte hard tegen de grond. Men keek en praatte door; alleen een Marokkaanse man kwam toegesnel. 'Voorzichtig, mijnheer. Heeft u pijn?' Ik voelde wel wat pijn aan mijn linkerarm en voet, maar ik kon gelukkig staan. 'Gaat u toch op het bankje zitten. Even bijkomen.' Hij wees naar het bankje voor zijn huis. 'Het gaat wel', zei ik, 'ik probeer verder te fietsen. Dank u wel.' De Marokkaanse man zette mijn fiets recht, deed de verschoven tas beter onder de snelbinder en zei: 'Sterkte, mijnheer. Doet u voorzichtig.' Toen ik het voorval vertelde, zei iemand: 'Je hebt geboft. Ze stelen liever dan dat ze helpen.'

Frans Boddeke

Het is goed zoals het is

Ken je niet die lege dagen
niemand om iets aan te vragen
niemand die straks binnenkomt
slechts de tijd leeg en verstomd?

Langs het venster gaan passanten
snel in pas naar alle kanten
om te werken, plicht te doen
als de burgers met fatsoen.

En jij blijft maar rustig zitten
in de leegte, zonder vitten
denkend aan de oude tijd
die allang niet meer gedijt.

Ooit was er een tijd van zingen
van beleven van de dingen
alles is voorbijgegaan
niets meer om bij te stil te staan.

Resten nog de lege dagen
en de oude dag met plagen
het vooruitzicht van de dood
er is nog tijd, ternauwernood.

Toch zijn er genoeg vriendinnen
die hun dagen vol verzinnen
doen niet mee aan tijdverlies
zij trekken rond met vol valies.

Ach, laat mij maar binnen zitten
af en toe een dutje pitten
zorgen voor mijn vogelijn
mijn huishoudentje, klein maar fijn.

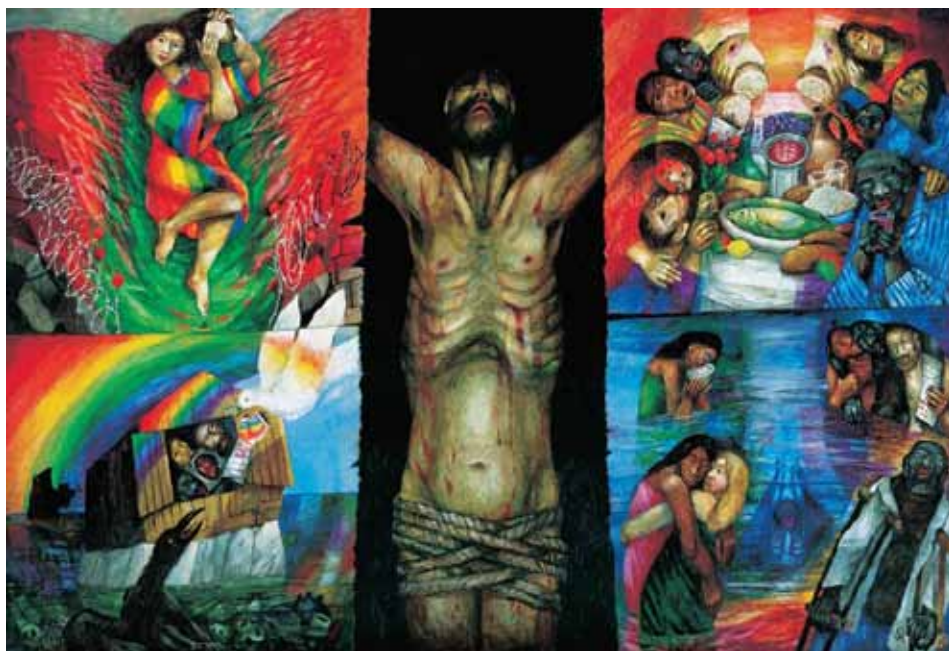
Lege uren vol borduren
brieven schrijven; overuren
maken voor een nieuw verhaal
en denken in mijn eigen taal.

Ine Verhoeven, 2010

De boom

Mijn naam heeft een bekende klank
lijkt veel op die van Anne Frank.
Weer volop in het nieuws was zij
met mensen in een lange rij
die ook haar huis eens wilden zien
en een glimpje van de boom misschien
die in haar boek beschreven staat,
maar waar het niet zo goed mee gaat.
Die boom door ziekte ondermijnd,
stond letterlijk daar aangeliënd.
Een Stichting met naïeve dromen
dacht dat men zo kon voorkomen
dat de boom teloor zou gaan.
Zo kon die boom nog heel lang staan.
De oplossing was peperduur
loochende ook nog de natuur!
De constructie bleek niet bestand
tegen de storm die raasde over 't land.
Gelukkig viel slechts een muur ten prooi
aan de gevelde reus in zomertooi.
Slechts mensen kennen sentiment
bij flora en fauna is dat niet bekend.
Daar is de dood echt doodgewoon.
Wij maken van die boom een kloon.

Anne Franken, 2010

Hoffnung den Ausgegrenzten Hongerdoek van Sieger Köder

Peuteren aan het godsbeeld

Huib Schumacher

Alsof met de paplepel ingegoten, ben ik nog steeds geneigd om bij 'geloven' meteen aan iets van boven de wolken te denken. Vermoedelijk een gevolg van die oude vertrouwde opvatting dat 'de dingen des geloofs' altijd zaken betreffen die je hier in het feitelijke wereldje niet ziet, maar dat je daarvoor heel hoog naar boven moet kijken. God troonde nu eenmaal hoog boven de wolken in zijn eigen goddelijk domein, de hemel ... Zo is ons dat geleerd!

Die God is echter naar beneden gevallen. Gelukkig maar. Wanneer dit gebeurd is? Laten we vooraf zeggen dat het voor de meeste gelovigen nog steeds niet gebeurd is. Dit kan ook niet want hen is nooit iets over die valpartij meegedeeld. De meeste gelovigen menen Hem nog te moeten zoeken hoogverheven boven onze werkelijkheid. Maar als je hen vraagt of dat hen nou ook werkelijk iets zegt, als persoon raákt, dan halen ze de schouders op. Wat kun je immers als hedendaagse mens nog aan zo'n God beleven? Wat moet je met altijd weer diezelfde vreemde meningen van de kerk over zaken als Jezus' verrijzenis, Maria ten hemelopgenomen, een ziel die omhoog vliegt als je dood gaat, het Laatste Oordeel, Jezus' nederdaling ter helle, Jezus' Hemelvaart ... Getrouw aan hun eertijds ingestampt godsbeeld, veronderstellen ze dat dingen zoals de hemelvaart van Jezus, moeten gaan over een soort omhoog vliegen van Jezus 'ins Blaue hinein' of zo. Ze geloven er eerlijk gezegd niets meer van, laat staan dat ze er iets aan zouden beleven. Geen wonder dat ze niet met Pasen en niet met Hemelvaart en trouwens geen enkele zondag nog naar de kerk gaan. Want waarom nog drukmaken om die vreemde beelden van vroeger die in de kerk altijd nog maar weer herhaald worden? Het kind is inmiddels met het badwater weggegooid.

Onnodige neergang

Deze neergang was niet nodig geweest als de kerk de afgelopen vijftig jaren maar met man en macht eraan gewerkt had om hun gelovigen gevoelig te maken voor dat nieuwe 'verstaan' van God, waarvan je de eerste sporen al ziet bij grote christelijke denkers aan het begin van en halverwege de 20^e eeuw, zoals - om er enkele te noemen - Teilhard de Chardin, Paul Tillich, Rudolf Bultmann, Henri de Lubac, Dominique Chenu, Yves Congar, Dietrich Bonhoeffer, John Robinson en zovelen meer. Met al hun voelsprietten verweven met de tijdgeest van hun dagen, gingen deze grote geesten - geholpen door de ontwikkeling van vele moderne wetenschappen die in de 18^e eeuw inzette - dat we 'het Geheim van al wat is', door de mensen graag 'God' genoemd, niet moeten zoeken buiten onze werkelijkheid, maar er helemaal binnenin, in het hart ervan. God werd voor hen veeleer de diepste grond van al wat was, is en komt. De Oerwer-

kelijkheid die zich in een miljoenen jaren durende evolutie tot op vandaag stukje bij beetje ontvouwt en waarvan wij in onze tijd het voorlopige resultaat zien wanneer we naar onszelf en naar de wereld om ons heen kijken.

Pauselijke nachtmerries

De katholieken onder de genoemde grote denkers zijn stuk voor stuk door de kerkleiding van toen geheel of gedeeltelijk uitgeschakeld. Het waren ketters! God zit niet in, maar boven onze werkelijkheid, heel hoog, in de hemel. Typisch dat de paus zó en niet anders wenste te denken. Een paus leest toch ook de bijbel. Hij hoort dan toch ook het bijbelse lied dat de loftrumpet steekt op een God die het hart van onze werkelijkheid is, inwoning zoekt in mensen en om God te kunnen zijn geen andere handen heeft dan de onze. Vanwaar die blindheid? De paus wilde er waarschijnlijk niet aan omdat er nog heel andere zaken meespeelden die bitterweinig met God van doen hebben. Zaken die hij wel niet vertelde, maar die voor hem een veel belangrijkere viool speelden in het kerkorkest. De paus zou concurrentie kunnen krijgen van gewone gelovigen die zich net als hij zouden beroepen op de Geest van God die in hen woont. 'Wij zijn net zo goed gedoopt en gevormd als u, heilige vader! De heilige Geest woont ook in ons! Ook wij zijn mondig en bepalen de richting van de kerk mee!' Van deze geluiden moet de paus nachtmerries krijgen. Ze zouden wel eens de doodsteek voor zijn heerschappij kunnen betekenen.

Schuldig aan de neergang

Is dit verleden tijd? Was het maar waar! Door de nog immer voortdurende verstar-ring zit de kerk van nu nog met de brokken. Predikanten die de kunst verstaan om in de lijn van bovengenoemde denkers bezielend over de bijbelse God als die Oerliefde te spreken zodat de mens van vandaag zich er door gegrepen voelt en er door in beweging komt, zijn helaas vaak nog met een lantaarntje te zoeken. En dát terwijl de bijbel óók voor mensen van nu 'het Levensboek van de christenen' wil zijn. Door ondermaatse prediking in de kerken is er van dat 'Leven' weinig of niets meer te bespeuren. Zo beschuldig je pastores en predikanten van de neergang van geloof en kerk. Dit is zo. Maar met een beschuldigende vinger naar hen wij-

Het leven is niet een probleem om op te lossen maar een mysterie om te beleven.

(© Foto: Thea de Rooij *Pas uitgelopen libel*)

zend beschuldigt de 'wijzer' zichzelf met drie vingers. Pastores en predikanten - schrijver dezes inbegrepen - blijven onder de maat. Ze zouden zich veel meer moeten inspannen om gelovigen vertrouwd te maken met dat nieuwe godsverstaan. In elke preek, in elk contact dat er zich voor leent, bij elke vorm van catechese, zou het telkens weer ter sprake moeten komen. Er lijkt op dit gebied een honger te bestaan als nooit tevoren. Wat dit betreft zit de tijd meer dan mee.

Vanaf nu

Of het allemaal nog goed komt? Wie zal het zeggen. Er zijn beslist nog vele andere factoren die een rol spelen bij de genoemde neergang. Daar kunnen we dan eindeloos met elkaar over bezig gaan, maar intussen gaat dan wel de tijd voorbij waarin gebeurt wat van pastores en predikanten verwacht wordt en waartoe ze geacht worden in staat te zijn. Dit is: vanaf de dag van vandaag 'peuteren' aan het godsbeeld van de mensen die het nog steeds bij ons uithouden, nog niet op de loop gegaan zijn, op zondag nog steeds oor hebben voor wat voorgangers zeggen en uitdragen.

Samen op pad

Redactie

Op deze pagina besteedt De Roerom aandacht aan mensen met een beperking in de ruimste zin van het woord. Wat zij zelf te berde brengen en wat er voor hen gedaan en georganiseerd wordt. Berichten hierover zijn welkom bij de redactie van De Roerom die daaruit een keuze maakt. Laat dus van u horen! Deze maand aandacht voor een bijzonder boek.

Bijzonder welkom

Met de titel *Bijzonder welkom ... in héél Nederland* van een bijzonder boekwerk, dat uit twee boekjes bestaat die weliswaar klein van stuk maar samen 699 pagina's dik zijn, worden wij allemaal welkom geheten. Nog wel in heel Nederland. In zijn voorwoord schrijft Hans Bruning, directeur *Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland* dat het boek de weg wijst naar de meest gastvrije en bijzondere adressen in Nederland. We laten hem zelf aan het woord. 'Waarom bijzonder? Omdat in alle genoemde winkels, ondernemingen en horecagelegenheden mensen met een beperking werkzaam zijn. Mensen die gastvrijheid hoog in het vaandel hebben staan en waar mooie producten gemaakt worden.'

Hen zichtbaar maken

En hij vervolgt: 'De VGN wil hiermee de zichtbaarheid van mensen met een beperking vergroten. En barrières wegnemen. Opdat mensen met en zonder beperking elkaar ontmoeten. Het begon allemaal met het boek *Lekker Anders* in 2008. In dit boekje gaven we een overzicht van de leukste restaurants waar mensen met een beperking werken. In juni 2009 volgde de website *Bijzonder Welkom: www.bijzonderwelkom.nl* waarin bijzondere adressen in heel Nederland overzichtelijk op een rij staan. Je kunt er zoeken per provincie of op de categorieën boerderijen, dienstverlening, horeca, kunst,

vrije tijd en winkels. En nu is het zover dat *Bijzonder Welkom* in boekvorm verschenen is. Opdat iedereen - met dit boek in de hand - naar hartenlust kan gaan winkelen, dineren en ontmoeten.' Om hoeveel gelegenheden gaat het dan wel? Volgens Hans zijn er meer dan 645 adressen bekend. In heel Nederland, in grote en kleine plaatsen. Met als doel bij te dragen aan de integratie tussen mensen met en zonder beperking.

Sterk ontwikkeld

Hoe komt het nu, dat er zoveel bijzondere adressen zijn? 'Sinds de jaren '90 is arbeidsmatige dagbesteding voor mensen met een beperking sterk in ontwikkeling. Dagverblijven werden dagactiviteitencentra en voor arbeidsmatige activiteiten werd steeds vaker aansluiting bij de samenleving gezocht. Bovendien vielen steeds meer mensen met een verstandelijke beperking bij de Sociale Werkvoorziening buiten de boot. Er kwamen restaurants, ateliers, winkels, campings. Allemaal van een steeds hoger niveau. Want wie veel publiek wil trekken moet kwaliteit bieden. En die kwaliteit vind je op de adressen in deze gids.' Weet je dus uitgenodigd. Ga naar de website en bestel *Bijzonder Welkom* voor de prijs van € 14,95 via www.bijzonderwelkom.nl Elk verkocht exemplaar levert *Prokkel* één euro op!

VGN, Postbus 413, 3500 AK Utrecht
(030) 273 96 47.

Noemen

Noem het met name tegen de vragen de nachten van bazalt tegen de zemelen dagen tegen de hoop die vervalt tegen de mens die verhongert tegen het licht dat vergaat het blindelings blijven benoemen het naamloze tot het bestaat (Ellen Warmond
De groeten aan andersdenkenden 1970)

In het late licht van een novembermiddag zit ze tegenover me. 'Nu ben ik bijna negentachtig', zegt ze 'en nog steeds verandert het. Je leert het als kind, thuis en op school. En het is vanzelfsprekend. God bestaat. Je wordt groter, je hoort meer, ziet meer. En op een dag bestaat Hij niet meer. Of Zij of Het. Want waar hebben we het over? Er kwam een dag waarop de vraag niet eens meer belangrijk voor me was. Het maakte me eigenlijk niet meer uit. De dingen gingen zoals ze gingen. Zoals in het leven van de meeste mensen, denk ik. Toch is het net alsof je ergens naar blijft zoeken. Vaag, maar toch. Naar een richtlijn of zo. Of een richting. Zoiets zou er toch moeten zijn? Ik trouwde, de kinderen werden geboren. En ik las eens ergens: God bestaat niet, maar laten we maar leven alsof Hij wel bestaat; misschien gaan mensen dan toch anders met elkaar om. Dat vond ik mooi. Misschien is het waar, dacht ik. Alhoewel, mensen slaan elkaar toch ook de hersens in over geloofsdingen. Vroeger. En nog steeds. En wat ik me nou eigenlijk zou moeten voorstellen bij dat woord 'God', ach dat wist ik ook niet. Maar ik probeerde het en mijn man ook en zo leerden we het onze kinderen. We kwamen in het jappenkamp. Ik verloor er mijn man en onze twee oudsten. En ik werd troostmeisje. Ja, mooi woord hè? Nee, sinds die jaren geloof ik het echt niet meer. Ik heb te veel gezien. Te veel meegemaakt.'

Ze zwijgt even. Ze kijkt naar buiten, volgt een vogel met haar ogen. 'Ach', zegt ze dan 'ik mis het en ik mis het niet. Misschien wil je iets voor me zingen? Van vroeger. *Wat de toekomst brengen moge* dat vond ik mooi toen. En in een lied kan ik Hem nog wel verdragen.' Ik zing. En in de derde regel begint ze mee te zingen. 'Moe-dig sla ik dus de ogen naar het onbekende land.' Het is even stil daarna. Dan zegt ze: 'Weet je, ik leef maar met open handen. De tijd die ik nog heb. Veel is eruit gevallen. Zo heel nu en dan valt er iets in en blijft liggen. Dan is er een ogenblik meer dan er is. En dan denk ik: God bestaat niet, dat weet ik zeker. Maar soms ontstaat God.'

Margreet Spoelstra

Hier 338 bijzondere adressen vol ...

BIJZONDER
WELKOM

... en hier nog 307 keer ...

en

in Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland, Groningen, Limburg en Noord-Brabant...

in Noord-Holland, Overijssel, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland
Bijzonder Welkom - gewoon eens wat anders!

Père-Lachaise

Rob van der Zwan

Kerk en Samenleving

13 okt. 20.00-22.00 u.
Hoofdstraat 20 Best: Maria met 'n Brabantse toets.
(0499) 37 27 74.

Emmaus

23 okt. 10.00-16.00 u. Diependaalsedijk 17 Maarssen: Job en de vraag naar het lijden.
(0346) 56 21 46 (ma t/m vrij 9:00-12:00 u.);
info@priorijemmaus.nl

Barmhartigheid

9 okt. 10.00-16.00 u. Boxtelseweg 58 Vught 'Verschillig' leidinggeven.
secretariaat@barmhartigheid.nl

'n Herberg

Op 9 oktober 9.30-16.30 u. Emmauskerk, Ra 4 Groningen (wijk Leeuwenborg). Ontmoetingsdag met Margreth de Boer.
(050) 573 03 19

Hof van Lof

25 sept. 14.00-16.00 u. Kloosterstraat 6 Megen: Rondleiding.
(073) 642 10 56 (di t/m zat 9:00-12:00 u.);
Hacken.Th@inter.nl.net

Leerhuis & Liturgie

3 okt. 16.00 u. Sint-Maartenskerk Heibocht 10 Veldhoven: opening nieuwe seizoen met het interactief liturgische concert door het Koor voor Nieuwe Nederlandse Religieuze Muziek.
(040) 254 96 16; acmverkoijen@onsbrabantnet.nl

Berne Anders

20 sept. 20.00 u.: De recessie is een zegen. € 12,50 inclusief boek *Echte Economie* door prof. Heertje.
Reserveren: Berne-Anders@AbdijvanBerne.nl
(0413) 299 92 99.

Boskapel

21 sept. 20.00-22.00 u. Graafseweg 276 Nijmegen, Augustinuslezing: De bekeren van Augustinus.
(024) 356 18 09 (18.15-19.15 u.); info@deboskapel

In het oosten van Parijs, het 20e arrondissement, ligt de grote begraafplaats Père-Lachaise, die tot de bezienswaardigheden van de Franse hoofdstad behoort. Mensen die regelmatig Parijs bezoeken, zijn er vast wel eens geweest. Begin augustus zwierf ik er een aantal uren rond.

Père-Lachaise is groot en er valt veel te zien. In de loop van twee eeuwen is hier een bonte verzameling mensen begraven: schrijvers, dichters en schilders. Je vindt er de graven van militairen die gevochten hebben in de legers van Napoleon, naast die van Tweede Wereldoorlog-veteranen. Grote Franse artiesten als Edith Piaf, Gilbert Bécaud, Simone Signoret en een verdwaalde Amerikaanse rockartiest als Jim Morrison vonden er een laatste rustplaats. Verder zijn er de talloze notabelen en andere belangrijke burgers: presidenten, politici en een stoet Poolse en Russische prinses, prinsessen, graven en gravinnen. Nogal wat adellijke families van daar zochten na de Russische revolutie een goed heenkomen in Parijs.

Gestileerde emotie

Père-Lachaise is een dodenakker, maar evengoed een akker van de levenden. Het waren immers de nabestaanden die hier hun sporen nalieten in een poging om de door hen betreunden te eren, te gedenken en aan de vergetelheid te onttrekken. Wat Père-Lachaise de moeite van het bekijken waard maakt, is de gestolde en gestileerde emotie waarmee vele graven zijn opgetuigd. Père-Lachaise bevat een buitengewone verzameling grafmonumenten waarin smake-loosheid en platte sentimentaliteit worden afgewisseld met ontroerend en smaakvol eerbetoon. Imponerende monumenten wisselen af met lachwekkende misbaksels; dan weer is er die ingetogen herinnering.

Adieu Mère!

Het maakt je nieuwsgierig naar het verhaal erachter en dat laat zich alleen maar raden. Jekiel en Chana Bonstant, overleden in de jaren negentig, zullen nooit meer van elkaar gescheiden worden, lees ik op een grafsteen met davidsster. Waren het broer en zus, man en vrouw? Ongetwijfeld vormde de Tweede Wereldoorlog het decor van hun levens. Verder dan - en ik lees dat Claude Korchia slechts dertig werd; hij overleed in 1980. Hij wordt herdacht als *'Président de la Haute Coiffure Masculiene'* en was ook nog wereldkampioen; een topkap-

per? Veel ouder is de tombe waarop staat 'Adieu Mère'. Daarboven - in steen - een gestalte die zich smartelijk over de gestorven moeder heen buigt. Aandoenlijker is het gestorven kindje in steen. Een bezoeker heeft er een rode bloem op gelegd. Aan Thery loop je niet zomaar voorbij. Vrienden en bewonderaars van deze autocoureur, zo veronderstel ik, uit het begin van de 20e eeuw hebben hem levensgroot in steen vastgelegd, inclusief stuur, helm en stofbril.

Zon, wind en regen

Het graf van Jim Morisson is een bedevaartplaats geworden, er zijn bijna altijd mensen. Ik trof er zelfs een zingende bewonderaar. Piaf heeft ook altijd aanloop. Velen echter raken in de vergetelheid. Talloze graven worden niet meer door familie bezocht. Pompeuze tombes van negentiende-eeuwse vooraanstaande - in ieder geval ambitieuze - families zijn in de versukkeling geraakt en verwaarloosd. Naast de vaak weelderige symboliek die de nabestaanden aanbrachten rondom het graf van hun dierbaren, ontstaat er een toevallige symboliek waarvan de bestanddelen als het ware door zon, wind en regen worden 'georganiseerd' en aangebracht. Het zijn de roestende deurtjes (waarachter een enkele keer een verlaten bidstoel), gebroken ruitjes, scheefhangende en verzakte zerken, verweerde namen, afbrokkelende beelden; een boom die geworteld is geraakt in een graf. Dit alles benadrukt de vergetelheid en de verlatenheid en levert stof tot overpeinzing.

Komt goed

Een ontslapene, liggend met de nodige dramatiek op zijn tombe in steen uitgebeeld, heeft van een voorbijganger een bosje bloemen in de hand geschoven gekregen. Het werkt als knipoog en relativeert de dramatiek. Het is een florale variatie op 'Komt goed' zoals we elkaar tegenwoordig goedmoedig toevertrouwen.

Taizé een uitnodiging

Ad Wagemakers

Vakantie. Uitrusten van een druk werkjaar, bijtanken en ook relativeren. Energie opdoen om straks het werk en de taak met nieuw elan en opnieuw geïnspireerd op te pakken. Als redacteur steeds op zoek naar pareltjes van inspiratie. Ad Wagemakers vond er één in Taizé!

Het was er nog nooit van gekomen maar nu ik tijdens de vakantie in de buurt kampeerde, maakte ik van de gelegenheid gebruik om de gemeenschap van Taizé te bezoeken.

Taizé een begrip

Bij aankomst trof me het grote aantal jongeren op en rond het terrein van de gemeenschap, een opvallende enclave in een overwegend door ouderen bevolkte streek. Jongeren van heinde en ver gekomen, alleen of in een groep. Op zoek naar ontmoeting, naar antwoorden op levensvragen. Weg uit de drukte en de haast van alledag speurend naar spirituele ontdekkingen. Ouderen waren er ook, maar veel minder in aantal. Ze verbleven op een terrein dat wat afgelegen lag; een bescheiden plaats en bescheiden rol in tegenstelling tot wat we in onze kerken zien.

Silence

Toen we het terrein enigszins hadden verkend, kwamen we bij een kerk waar velen op dat moment naar binnen gingen. We sloten aan en bemerkten dat de organisatie in handen was van jongeren. Sommigen reikten liedbundels aan, anderen maanden tot stilte met het dragen van grote borden waarop stond 'silence'. De kerkruimte die door flexibele wanden naargelang de belangstelling aangepast kan worden, was op haar maximale formaat. Een immens grote ruimte die genoeg tot de laatste plaats - op de grond - bezet was.

Het aanvankelijk nog lichte geroezemoes verstomde abrupt op het moment dat de dienst begon met de binnenkomst van de voorganger. Meteen daarop zette het koor het openingslied in, prompt bijgevallen door de talloos vele aanwezigen. Een lied bestaande uit twee regels dat vaak en uitbundig herhaald werd.

Het woord

Daarna werd er gelezen, afgewisseld met liederen die eveneens massaal werden meegezongen. De korte lezingen werden uitgesproken in ondermeer het Frans, Engels, Duits en Spaans en bevatten Jezus' boodschap van rechtvaardigheid en eenvoud. Na de overdenking rondom dit thema werd het stil; een meditatief moment. Een minutenlange stilte zonder kuchje, mobieltje of gefluister. Indrukwekkend, de rust die ervan uitging en ook de kracht! Het slotlied - ook weer vele malen herhaald - werd ingezet als teken

dat de dienst ten einde was. De aanwezigen verlieten - zingend en zonder haast - de ruimte. Sommigen bleven in gebed, in stilte achter of zongen nog een tijd het laatste lied. Hoewel iedereen de uitgereikte boekjes weer in de kasten opborg en er nauwelijks een papiertje op de grond achterbleef, startte er even later een ploeg, die met de stofzuiger alles nog eens naliep.

Samen vieren, samen eten

Buiten was het bij de tenten waar het eten werd uitgereikt inmiddels druk geworden, want na de viering werd gezamenlijk de maaltijd gebruikt. Een mooi gebaar! Geleid door groepsleiders was er 's middags tijd om met elkaar in gesprek te gaan, een spel te doen, samen te zingen of deel te nemen aan een workshop. Andere deelnemers maakten van de gelegenheid gebruik om een wandeling te maken of het graf van Frère Roger, initiatiefnemer van de gemeenschap, te bezoeken. Zijn inspirerende geest is gelukkig, door de dood heen, gebleven.

Een uitnodiging

Waarin schuilt het geheim van deze succesformule? Wat beweegt jonge mensen om massaal hierheen te komen? Wat raakt hen? Het geheim is - vermoed ik - in twee woorden samen te vatten: uitnodiging en

ontmoeting. Er is geen dwang, maar sprake van een vrijwillige komst. Je bent er onvoorwaardelijk welkom om gehoor te geven aan de uitnodiging om te komen, te delen, te leren, inspiratie op te doen. Waar je dit treft in de ontmoeting met leeftijdsgenoten in een veilige omgeving, onder de vleugels van je ouders uit, kan het een waardevolle ontdekking zijn, een verrijking van het leven: het besef dat er meer is tussen hemel en aarde...

Een ervaring

De ingetogen en echte betrokkenheid van de deelnemers, die ik ervoer bij mijn bezoek aan Taizé, heeft mij getroffen. Ik vroeg me af waarom onze kerk zo krampachtig vasthoudt aan voorschriften, geboden en verboden. Waarom is ze zo gebrand op uiterlijke verschijningsvormen, op macht, leerinzichten en structuren? Met welk recht mogen kerkelijke leiders afwijkende opvattingen en gebruiken veroordelen of ze zelfs verketteren? Moet het niet uitsluitend gaan om die ene boodschap van naastenliefde? Passen bescheidenheid en menselijkheid niet veel beter bij de rol die de kerk zou moeten spelen? Ik heb ervaren dat het anders kan; dat kracht voortkomt uit toewijding, gedeelde verantwoordelijkheid en saamhorigheid. Er is moed voor nodig om het huidige keurslijf van de kerk in te ruilen voor een uitnodigende houding; voor een kerk die mensen weet te inspireren, bemoedigt, laat groeien. Wie schrijft die uitnodiging en zet daarmee een stap op weg naar een hoopvolle toekomst?

Toegangspoort tot Taizé (© Foto: Wikipedia.org)

Je brood breken met tochtgenoten

Ben Verberne - In Memoriam Nico Tromp 1930 - 2010

Donderdag 18 juni 2010 is Nico Tromp in het Laurentiusziekenhuis te Roermond overleden. Jarenlang heeft hij voor De Roerom gedichten vanuit de psalmen en andere bijbelboeken geschreven. De laatste tijd gaven zijn teksten blijk van een zekere droefenis om zijn lichamelijk en geestelijk verval. Dit weerhield hem niet om dit voorjaar nog zich zeer kritisch uit te laten over wat er in de kerk gaande is. Een *In memoriam* door Ben Verberne msc.

Nico Tromp hoort tot de generatie docenten aan theologische opleidingen die hun loopbaan begonnen in de eigen congregatie, voor hem de Missionarissen van het Heilig Hart (msc). Zijn opleidingsjaren zijn getekend door oorlog en wederopbouw. Met de bedoeling docent te worden aan de theologieopleiding van zijn Congregatie in het Limburgse Stein vertrok hij na zijn priesterwijding voor verdere studies naar Rome. Daar studeerde hij aan de Pauselijke Gregoriana Universiteit en promoveerde bij professor Mitchell Dahood sj aan het Bijbelinstituut met het proefschrift *Dood en onderwereld in het Oude Testament*. Later nam hij in Heidelberg deel aan colleges van Claus Westermann en aan een werkcollege onder leiding van Gerhard von Rad en G. Bornkamm om een vruchtbare verbinding tot stand te brengen tussen exegetische en homiletiek.

Hoogleraar

Toen eind jaren '70 verschillende theologieopleidingen gebundeld werden in Tilburg, doceerde hij aan het Gemeenschappelijk Instituut voor Theologie (GIT) en vanaf 1978 aan de Katholieke Theologische Universiteit Utrecht (KTU), waar hij hoogleraar Oude Testament en Hebreeuws werd. Bij zijn aanstelling tot gewoon hoogleraar koos hij als thema voor zijn inaugurale rede *Harmonie van Contrasten, over Exodus 34, 6-7*.

Naast zijn wetenschappelijk werk aan de

en vormsel. Wonend in Hilversum, kwam hij in contact met enkele KRO-kopstukken van weleer - Joop Reinboud, Louis ter Steeg, Ad Langebend en Amro Bakker - hetgeen leidde tot deelname aan verschillende bijbelgerichte radioprogramma's.

Publicaties

Nico Tromp werd met name gewaardeerd als vertaler en eindredacteur van de psalmvertaling van de Katholieke Bijbelstichting (KBS) en om de talrijke publica-

wetenschap. Hij heeft de honderdvijftig psalmen persoonlijk doorleefd en zich eigen gemaakt. Dit klonk door in zijn vertalingen en resulteerde in gedichten, geïnspireerd op psalmfragmenten die hem persoonlijk raakten. Het schrijven van psalmgedichten zette hij voort tot in zijn laatste dagen. In 1991 nam hij afscheid van de KTU met het openbaar college *Een sprekend Gebaar, een improvisatie over Psalm 116B (115)*. Na zijn professoraat in Utrecht publiceerde Nico *Vruchten in overvloed. Poëzie en perspectief in de Psalmen* (1996) en *Woorden die wegen wijzen* (1998). Tussen 2000 en 2002 verscheen bij de Katholieke Bijbelstichting zijn driedelig commentaar op de honderdvijftig psalmen en in 2007 onder redactie van Ton Scheer *Psalmodes* met twaalf illustraties van Nico's medebroeder Simon Ruiter, die door de jaren heen zijn artistieke talenten heeft aangewend om de spiritualiteit van de psalmen te visualiseren.

Verzet en overgave

zo luidt de titel van mijn leven
nu is de laatste mij gebleven
na levenslange tijd
van strijdbaarheid

en hoeveel strijd is er gestreden
en hoeveel leed is er geleden
zo diep zo heel alleen
met zuchten en geweend

ik heb veel bloed verloren
en was zo vaak verkoren
van jongsaf aan
veel onmacht te doorstaan

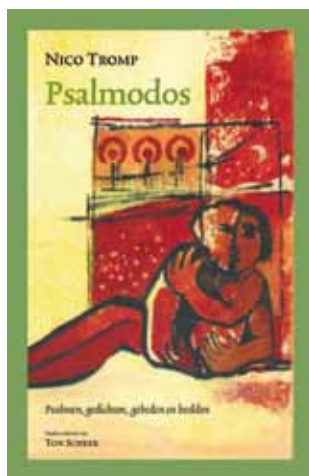
waarin ik angsten heb doorleden
bij alles wat mijn handen deden
in nevel nacht en nood
was mijn beproeving groot

de strijd heb ik gestreden
de kruisweg niet gemeden
ik heb mij stug verzet
en ben uiteindelijk gered
mijn dank is groot
om wat mijn leven bood

hoe vaak ben ik ten val gekomen
gekweld tot in mijn dromen
wanneer ik wakend lag
en worstelde overdag

wie wijs is torst zijn biezen
vrees niet dit leven te verliezen
de weg is eng de poort is smal
de herder wacht in't verre dal

Nico Tromp, 2007

universiteit nam hij in die jaren deel aan het Una Sancta-werk van zijn congregatie, het onderricht aan en de begeleiding van geloofsleerlingen op weg naar doop

ties over de psalmen, waaronder *Belichting van het Bijbelboek Psalmen en Constructief Bijbellezend* (1987). Kennis van de psalmen was voor hem veel meer dan

Exegese en bijbelpastoraat

Tekenend voor het leven van Nico Tromp is zijn zoektocht naar nieuwe verbindingen tussen het oude boek en hedendaagse ervaringen. Zo ontstond aan de hand van Bijbelverhalen een band met de schilderijen van Rembrandt, die leidde tot *Voorlezen uit Rembrandt* (1999) en uit een week mediteren over de negen gebrandschilderde ramen van Marc Chagall in de St. Stephanskerk in Mainz, groeide in samenwerking met zijn collega Jacques Maas *Hemelse Vensters*. Ondanks de beperking die de ziekte van Parkinson hem oplegde kon Nico blijven functioneren door een kleine gemeenschap van de Zusters van Heerlen; met name dankzij zuster Agnes Konings en zuster José van Klaveren. Zij hebben hem met raad en daad het leven mogelijk gemaakt. Er was intussen een rustiger tijd aangebroken; hij was met emeritaat. Ofschoon langzamer dan voorheen bleef Nico inleidingen en cursussen over de psalmen en andere bijbelboeken verzorgen voor de Trappisten in zijn woonplaats Echt en voor tal van mensen die bij hen een geestelijk thuis vinden. Daarnaast was hij docent aan de catechistenopleiding *Kairos* van het bisdom Roermond, redactiemedewerker van het bisdomblad *De Sleutel*, publiceerde hij psalmgedichten in *De Roerom* en bleef hij de inspirerende en bindende persoon bij diverse bijbelkringen in en rond Echt.

Woorden van afscheid

Nico Tromp is begraven vanuit de kapel van 'Notre Dame' te Tilburg, het gezamenlijk thuis van de Dochters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart (fdnsc) en van zijn medebroeders-msc. De laatste gebeden ten afscheid werden als volgt ingeleid:

'Vanmorgen hebben we in de Trappistenabdij van Echt samen Eucharistie gevierd, het Mysterie van Verlossing en Leven. Daarin ging Ton Scheer, een van onze medebroeders, voor. We hebben God bedankt voor het leven van Nico, voor de gaven van hart en geest, die hem rijkelijk geschonken waren en die hij heeft gedeeld met zovelen. Zijn leven stond in dienst van het Woord: zijn studie in Rome, zijn jaren als docent in Stein en aan het GIT in Tilburg, als hoogleraar en decaan aan de KTU en ten slotte zijn emeritaat in Echt. Hij leidde een leven van studie, doceren, publiceren, adviezen geven en mensen bijeenbrengen, - een leven rijk aan ontmoeting en vriendschap. Nico was nooit enkel en alleen een wetenschapper die exegese bedreef. Hij was bovendien pastor die het Woord brak op een wijze waarop je met tochtgenoten brood breekt. Hij deed dat in naam van Hem, die in het Eucharistisch gebed genoemd wordt Hij die ruimte geeft en vrijheid schept.'

Deze God herkende Nico overigens niet in de beknottende regels, waarvoor sommige richtingen binnen de kerk een voorliefde schijnen te hebben. Vandaar zijn zeer recente bij-

dragen in De Roerom naar aanleiding van het verbod op bepaalde liederen en op het weigeren van de communie aan andersgeaarden. Nico was een bewogen mens.

Het werd licht

Na een leven van afwisselend leerling- en leraar-zijn, na periodes van ziekte en pijn is Nico tot rust gekomen. Wij allen die hem door de jaren heen zo nabij waren zullen nog vaak aan hem terugdenken; in het bijzonder aan zijn laatste dagen. Nico overleed op een uur waarop de nacht ten einde loopt en het licht begint te worden. Dat het ware Licht mag opgaan over hem - het Licht van Gods barmhartige Liefde.

Voorlezen uit Rembrandt, 1999

'We gingen naar de Kunsthal in Rotterdam en naar het Rembrandthuis in de hoofdstad. Veel verder dan één zaal kwamen we niet, want er was zoveel te zien en te zeggen. Ik herinner me de suppoost die vroeg wie we waren, want een menigte om ons heen luisterde mee naar wat Nico uitlegde over de ets. Hij was een professor en dan een die met een innemend gezag kon spreken, vragen stellen en zich verbazen over wat hij zag. Hij was ook een - spreekwoordelijke - verstrooide professor. Zo gingen we enkele jaren geleden naar het Joods Historisch Museum voor een Chagall-expositie die - zoals bleek toen we er aankwamen - drie jaar eerder gehouden was.'

Jacques Maas

De laatste tijd zijn er nogal wat programma's op tv te zien, waarin mensen hun (muzikale) talenten laten zien en horen om door een jury te worden beoordeeld. De juryleden geven hun vakkundige mening en bepalen wie er door mag naar de volgende ronde en wie er afvalt. Wie de uiteindelijke winnaar van deze afvalrace wordt, dat bepalen de kijkers: zij kunnen na de finale hun stem uitbrengen.

Je mag ervan denken wat je wilt, maar het is een ware hype. Er lopen veel mensen rond die ongeacht of ondanks hun talenten beroemd willen worden. En er lopen veel nog niet ontdekte talenten in Nederland rond. Soms gaat het om verlegen of bescheiden mensen achter wie je dit niet zoekt, maar die je het zo graag gunt. Dit ontroert me, elke keer weer. Het komt ook voor dat mensen voor schut staan, dankzij zichzelf of dankzij de jury. Er zijn namelijk juryleden die liever zelf in de schijnwerpers staan dan hun kandidaten serieus willen beoordelen, juryleden die er behagen in scheppen om iemand belachelijk te maken. Het lijkt er zelfs op, dat je als bekende Nederlander pas erbij hoort wanneer je voor een jury wordt uitgenodigd. De hype leeft dus ook bij hen. Het was zo'n optreden van een jury, dat mij onlangs aan het Nederlandstalige kerklied deed denken. Je zou dit met een 'talentenjacht' kunnen vergelijken, waarin helaas teveel juryleden zitten tot meerdere eer en glorie van zichzelf. Ze zitten er niet in om nieuwe talenten te ontdekken, maar om hun machtspositie te benutten. Wat zou het mooi zijn: elk jaar een show waarin onbekende Nederlanders hun nieuwe kerklied laten horen met als hoogtepunt de finale. Want daarin bepalen de gewone kijkers wat het mooiste lied van dat jaar wordt. Wat mij betreft een ideale kerksituatie.

Marcellus

Ik laat me niet afschrijven

Joost Koopmans

De bekende Brabantse volkszanger Gerard van Maasackers heeft de r.-k. kerk de rug toegekeerd. 'De behoudende kerk is liefdeloos. Regel één moet de liefde zijn en dat kan niet betekenen dat je mensen uitsluit - homo's, gescheiden mensen', zegt Van Maasackers in een interview met *Trouw*.

Maar tussen de regels door lees je hoe lief die kerk hem is: 'Het rooms-katholicisme zit voor altijd in mijn vezels. ... Het gevoel voor theater, voor rituelen, voor mystiek en symbolen, dat krijg je er bij mij nooit meer uit.' 'Geef de kerk geen zeggenschap over de dingen die je niet kwijt wilt', zegt Marie-Louise Groen, de vrouw die ik voor deze Roerom interview. Zij liet zich uitschrijven maar niet afschrijven!

Marie-Louise Groen

Marie-Louise werd geboren op 5 augustus 1942 in Overasselt. Ze groeide op als middelste van zeven kinderen in een katholiek onderwijzersgezin. Vader was heel

Hedde efkes, Lieven Heer

Ik kan 't oe mer beter zelf zeggen
't kumt eigenlijk hier op neer
't is lastig um uit te leggen.
Ge waart haost familie van mijn
en die laotte nie zo hendig vallen.
Mer 't liep al 'nen tijd op 'n eind
ik hoef nie te gaon, want ik was al weg
onvermijdelijk en geleidelijk.
Dus 't wordt tijd
um 't hardop te zeggen;
Lieven Heer, ik vuul 't nie meer.

Nou moet ik zeggen, Lieven Heer
da oew volgelingen ook nie helpen.
Ze zijn zo recht in de leer.
Hoe ik leven moet, ze weten 't wel
ze weten precies
wa ik zou moeten doen en laoten
en ze hebben 't Boek in de hand.
Stijf is de kaft en stijf zijn de woorden.
Tussen de regels lezen ze nie.
Hard is d'n taal;
ik hoef 'm nie meer te heuren
Lieven Heer, vur mij hoeft da nie.

Nou moet ik ook nie, Lieve Heer
ineens as 't begint te nauwen
as ik 't heb verkloot gauw weer
hendig van den Heer gaon houwen.
Trapt er nie in, en ge moet
't ook nie willen heuren
en m'n bidden en zo evenmin.

Mer as ge ooit 'n kaarske ziet branden
kan 't van mijn zijn, vur die me lief zijn
en vur oew volgelingen recht in de leer
da ze verzachten, Lieve Heer
da ze verzachten, Lieve Heer

Gerard van Maasackers

gelovig. 'Je gaat niet voor de pastoor naar de kerk', hield hij zijn kinderen voor, 'maar om je geloof te voeden.' Ze volgde de HBS in Nijmegen en ging daarna naar de Sociale Academie in Eindhoven waar zij de opleiding voor bedrijfsmaatschappelijk werk volgde. In 1967 trouwde ze met een arts die zijn praktijk aan huis had. Daar had zij het ook druk mee. Bovendien kreeg ze binnen drie jaar vier kinderen, de jongste kinderen een tweeling! Naast dit alles nog iets met haar eigen vak doen was die eerste jaren onmogelijk. Toen de kinderen wat groter waren, volgde zij de voortgezette opleiding voor maatschappelijk werk en belandde in de thuiszorg. Na een managementopleiding werd ze afdelingshoofd van de Thuiszorg in Zevenaar en op haar zestigste beëindigde ze haar carrière als regiomanager Arnhem-Zuid van de Stichting Thuiszorg Midden-Gelderland. Intussen was het gezin verhuisd naar Nijmegen. Na zo'n vijftig jaar en uiteraard niet van de ene dag op de andere liep haar huwelijk op de klippen.

Bemoeienissen

'Mijn man wilde voor de kerk scheiden. Volgens de kerkelijke rechtbank zou ik dan, na vijftig jaar en vier kinderen, mijn huwelijk moeten ontkennen! Aan die hypocrisie wilde ik niet meewerken. En dan die kerkelijke bemoeienissen in seksuele zaken. Ik heb een zoon die homo is: mag hij niet beleven. Ik deed maatschappelijk werk in Afrika: condooms als voorbehoedsmiddel verboden. Met deze kerk had ik het helemaal gehad en ik liet me uitschrijven. Het geloof ebde langzaam weg.'

Namibië

'Totdat ik in Afrika kwam. Ik werd door Volunteer Service Overseas (VSO) - een internationale organisatie die vrijwilligers uitzendt naar ontwikkelingslanden - uitgezonden naar Namibië. Van 2004 tot 2006 werkte ik in een *shelter* - opvanghuis - voor slachtoffers van huiselijk geweld in Windhoek. Door mijn contacten met de vrouwen en hun kinderen kon ik me daar echt bezig houden met maatschappelijk werk. Maar ik werkte ook aan verbetering van de organisatiestructuur. Ik ben nog diverse malen teruggegaan, telkens voor een korte periode. De *shelter* is opgezet door een lutherse dominee, samen met kerkelijke vrijwilligers. Ik werd getroffen door hun geloofsbeleving: authentiek, eerlijk en oprecht. Het gaat op de eerste plaats

om mensen en niet om theorieën. Een dergelijke sfeer trof ik ook in het kleine katholieke kerkje daar. Geloof wordt er echt gevierd. Er is ook zorg voor elkaar. Vanuit hun armoe brengen mensen toch geld bij elkaar voor degenen die nog minder hebben. Ook al had ik het instituut dan weggestreept, tot zo'n geloofsbeleving voelde ik me aangetrokken.'

Op zoek

'Voorgoed terug in Nederland ging ik in mijn eigen omgeving op zoek naar een plek met zo'n authentieke geloofsbeleving. Ik had vroeger wel eens van de Boskapel gehoord en ik kende iemand die er enthousiast over was. Ik besloot er een kijkje te nemen, maar twijfelde lang of het iets voor mij was. Weer naar de kerk toe? Ik had me toch laten uitschrijven? Maar op een gegeven moment werd het me helder: ik wil niet meegeteld worden bij het aantal leden van de r.-k. kerk. Maar ik geef het instituut geen zeggenschap over de dingen die ik waardevol vind en niet kwijt wil. Ik geef een viering waarin het Evangelie naar deze tijd toe vertaald wordt niet prijs omwille van de regeltjes van het instituut!'

Ziek

'Begin 2009 openbaarde zich bij mij een ernstige ziekte. Ik bleek een uitgezaaide darmkanker te hebben en volgens de dokters was die niet meer te genezen. Een operatie zou mijn leven hooguit voor korte tijd verlengen. Ik belde mijn vrienden in Namibië. 'Dat zeggen de dokters, maar er is meer', was hun reactie. Zo is hun geloof: als God het wil is er meer, anders niet. Ze belegden een bijeenkomst in de *shelter* en ieder bad in zijn eigen taal - de

vrouwen komen immers uit verschillende streken van Namibië - om genezing, zó vurig en welgemeend dat ik het hier kon voelen, zo leek wel! Je zult over de engelen struiken, want we hebben ze allemaal over je afgeroepen, lieten ze me weten.'

Beter

Wonder boven wonder stopte de ziekte en voelt Marie-Louise zich nu weer gezond. Ze wandelt graag, gaat opnieuw naar de schouwburg, past regelmatig op haar drie

kleinkinderen én is actief in de geloofs-gemeenschap. Een goede medische behandeling is hier zeker debet aan. Heeft het bidden ook geholpen? 'De Afrikaan zal niet zeggen: nu is het gelukt. Ze gaan niet voor het gelijk. Wel zijn ze God dankbaar dat ik mag doorgaan. En zo zie ik het zelf ook: God geeft me nog de tijd. Uiteindelijk gaat Hij over mijn leven. Van bovenaf wordt het blijkbaar belangrijk gevonden dat ik er nog ben en mijn steentje bijdraag aan de samenleving.'

Niet zonder ons

Marie-Louise is dankbaar dat ze mag verder leven en blij dat ze een nieuwe verhouding heeft gevonden met haar geloof. Met haar verhaal op de achtergrond zou ik tot alle katholieken die zich voelen zoals Gerard van Maasakkers willen zeggen: laat alles wat je dierbaar is in je geloof niet afnemen door het instituut. Je mag er zijn zoals je bent. Zoek naar een gemeenschap die je insluit. Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder niet zonder ons!

Poort

Jeanne van Leijsen

We moeten een nieuwe poort. Ik weet het zeker. Toen de buurman onlangs zich na zijn vakantie weer meldde, sloeg hij met iets te veel enthousiasme het reeds lang onwillige ding dicht, waardoor een plank losliet en het sluitmechanisme op half elf kwam hangen. Die poort vervangen wordt de voorlopig laatste fase van ons meerjarenproject *Groot Onderhoud* van huis, tuin en keuken. Maar wat voor poort?

Naast met huis en haard verder opknappen is onze zomer opgegaan aan trainen, fietsen en wandelen. Ik ben met het *Pieterpad* bezig en daarmee kom je op plekken in Nederland, waarvan je het bestaan niet vermoedde. Weliswaar loop ik de trajecten niet op volgorde en ook niet allemaal in dezelfde richting, maar de Overijsselse Vechtstreek heb ik keurig van noord naar zuid doorkruist. En zowaar passeerde ik een heuse poort. De Drenthse Poort net onder Coevorden is een kunstproject uit 2005, opgebouwd uit 12 zwerfkeien die daar bij bosjes liggen. Dit landschapsproject maakt deel uit van een lange stenen beeldenroute, die door Drenthse gemeenten is geïnitieerd. Ik mag dat wel. Kunst in en met natuur verenigen. Maar het is geen voorbeeld voor een nieuwe poort in onze achtertuin. Ik loop, of nee, schrijd door de majestueuze poort, maar heb geen bewijs want er was niemand om een kiekje te nemen.

Later ontdekken we hele stukken van De Gelderse Poort. Geen echte poort maar een groot natuurontwikkelingsgebied tussen Arnhem en Nijmegen, waar de Rijn haar eigen delta aan het herscheppen is. In die regio doen we ook nog een stukje Duitsland aan en 'fietsrails' op het oude spoor van Kranenburg naar Groesbeek vice versa. Een aparte gewaarwording als we bij de Duits-Nederlandse grens een nieuw

soort (kunst)poort ontdekken. Wat is dat nou? Zijn we blij met de opheffing van de Europese grenzen, gaan we zelf weer grensobjecten opwerpen.

Nieuwe poorten, oude poorten. Amsterdam kon ook een weekje rekenen op ons bezoek. Een dag lang zwerven door de Jordaan stond al heel lang op ons verlanglijstje. Het beloofde een mooie dag te worden en we gingen vooral op zoek naar de min of meer afgesloten hofjes. Eeuwen her door rijken voor armen gebouwd, vaak met een gemeenschappelijke tuin en een grote afsluitbare poort aan de straatkant. Vele daten uit de 17^e eeuw en zijn de laatste decennia opgeknapt en nu vaak woonbestemming voor senioren, studenten en kleine huishoudens. Het Claes Claeszhofje is zowat het oudste en sprak tot onze verbeelding. Een paar straten verder zagen we bij toeval deze Jordanees schilder, die net de laatste hand legde aan de poort van het particuliere Raepenhofje. We mochten binnen kijken en wilden hem en het resultaat nog op de plaat. Hij reageerde daarop in onvervalst Jordanees met: 'Dan zou je

camera wel eens kapot kunnen gaan'. Nee dus, een pracht van een hof, een pracht van een man, een pracht van een poort. Amsterdamse humor, Amsterdamse gastvrijheid. Misschien wordt het wel zoiets, onze nieuwe achterompoort. Binnen zonder kloppen.

(© Foto: Jac van Leijsen)

Katholieken in de samenleving

Leon Goertz

Rond het Binnenhof in Den Haag bevindt zich het scheppend hart van de Nederlandse samenleving. Daar zijn velen bezig om haar een goede vorm te geven. Dit gebeurt door wetten te maken die de mensen tot hun recht laten komen en paal en perk stellen aan elke vorm van onrecht. Hoe past de katholieke kerk van vandaag in dit geheel van onze democratische regelgeving? Een gesprek met prof. Kees Schuyt, lid van de Raad van State. De beleving en visie van een rechtsgeleerde.

Prof. dr. mr. Kees Schuyt is in 1943 geboren en groeide op in een keurig katholiek gezin van tien kinderen, vijf meisjes en vijf jongens. Zijn basisopleiding krijgt hij op het internaat van de passionisten en op het Aloysius College van de jezuïeten in Den Haag. 'Het was een goede tijd daar', zegt hij 'maar achteraf gezien: een kind van twaalf jaar zo vroeg van huis weg is niet goed. Dan hoort het nog thuis in de geborgenheid van het gezin.'

Hoe oordelen?

Zijn vervolgoopleiding is sociologie in Leiden, hetgeen wil zeggen: kijken wat er aan de hand is; mensen en hun gedrag observeren en proberen te begrijpen. Maar feiten alleen als objectief gegeven is op den duur te weinig. Je gaat je afvragen of wat mensen doen en niet doen allemaal door de beugel kan? Zijn er ook onuitstaanbare feiten en gedragingen en hoe beoordeel je die dan? Zo kom je als socioloog al gauw ook bij recht en ethiek terecht. Daarom studeert Schuyt ook Nederlands Recht en doet hij zijn ervaring elders in Europa en Amerika op. In de loop der jaren zijn er talrijke publicaties op het terrein van de rechtssociologie op zijn naam komen staan.

Humane samenleving

Naast zijn wetenschappelijk werk als hoogleraar in de rechtssociologie te Nijmegen en in de empirische sociologie te Leiden en Amsterdam, laat hij vijftien jaar lang door middel van zijn column in De Volkskrant regelmatig zijn licht schijnen over verschijnselen en gebeurtenissen in de Nederlandse samenleving. Hij ontvangt talrijke onderscheidingen, waaronder de eervolle dr. J.P. van Praag prijs van het Humanistisch Verbond voor zijn wetenschappelijke en journalistieke bijdragen aan een humanitaire samenleving. Als lid van de Raad van State maakt hij nu deel uit van het adviescollege van de regering dat elk wetsontwerp op zijn democratische en ethische waarde beoordeelt. Zo levert hij zijn bijdrage aan een humane samenleving. De vraag is nu, hoe de katholieke geloofsgemeenschap op dit moment in Nederland past binnen het grote geheel van ons democratisch bestel? Is zij een wezenlijke bijdrage daaraan, of doet zij er soms mogelijk zelfs afbreuk aan?

Vaticaan Concilie in te passen in de Nederlandse samenleving. Je voelt de euforie naar een open en democratischer vorm van het katholieke leven. Maar ook vermoeidheid en spanningen zijn niet van de lucht. Uiteindelijk komt dan de grote domper in de vorm van het 'njet' vanuit het Vaticaan. Als socioloog en jurist die

Prof. dr. mr. Kees Schuyt (© Foto: Leon Goertz)

Zijn ontwikkeling

Over zijn katholieke opvoeding in het ouderlijk gezin en bij de paters niets dan lof. Maar dat is niet het éigenlijke leven. De overgang naar het studentenleven is eerst een shock, maar al gauw een openbaring en bevrijding uit te gesloten kringen. Schuyt zegt: 'De vrije omgang onder de studenten, de gretige openheid naar wetenschap en cultuur, dat is een verademing, een venster naar het volle leven. Wetenschap en wetenschappelijk onderzoek werden mijn grote hartstocht. Ook op het gebied van het geloof komen de studenten daar uit hun bekrompen godsdienstige hokjes.' Hij is enthousiast lid van de studentenvereniging en doet mee met de studentenecclesia in Leiden. Die is voluit oecumenisch. Deze openheid naar elkaar toe is het gevolg van het Tweede Vaticaans Concilie van 1965 dat veel goede aanzetten gaf voor een ontspannen en wereldgericht omgaan met elkaar. Zo ligt het voor de hand dat zijn huwelijk met Trees van Etten - ook katholiek - in 1967 in oecumenisch verband gevierd werd.

Heeft niet meer

Even later in 1968 is het Pastoraal Concilie te Noordwijkerhout druk bezig om het katholieke erfgoed in de geest van het

zich heel sterk kan vinden in wetenschappelijke waarheidsvinding, legt Schuyt dan het altijd aanwezige conflict tussen geloof en wetenschap uit in het voordeel van de wetenschap. Of beter gezegd: de interesse voor alles wat met katholiek te maken heeft schiet bij hem fors omlaag en bereikt zowat het nulpunt. Voor hem hoeft het allemaal niet meer.

Zeer waardevol

Op het Tweede Vaticaans Concilie deed de katholieke kerk een poging om vanuit een toch wel wat religieus sektarisme door te groeien naar een werelds wereldbeeld waarin de mens gezien werd als een autonoom wezen die in eigen verantwoordelijkheid zijn weg moet zoeken en gaan om zo zijn eigen bijdrage te leveren aan een humane samenleving. 'Dit is een vorm van bijbels humanisme dat zeer waardevol is en waarin ik nog altijd geloof. Iemand als Geert Groote en ook anderen uit het christelijk verleden spreken mij nog altijd erg aan. Zo blijft ook de gregoriaanse zang, bijvoorbeeld van de Requiemis, een weldadige voedingsbodemp voor het innerlijk leven van de mens.'

Buiten de samenleving

Maar de ontwikkeling van de katholieke

kerk in Nederland en daarbuiten zit in veel opzichten niet meer op de lijn van dat concilie. De onfeilbaarheid van de paus, het dictatoriale gedrag van de hiërarchie en vooral in veel opzichten de waardigheid ontkennen van de menselijke lichamelijke en de gehele wereldse werkelijkheid, zijn uitingen van een overtuiging en een kerkelijk beleid waardoor de katholieke kerk zich buiten de humane samenleving heeft geplaatst. Daarom hebben velen haar ook begrijpelijk en terecht de rug toegekeerd. Dit is jammer. 'Religie, mythologie en mystiek zijn net als filosofie en poëzie belangrijke bronnen om ons leven enige spiritualiteit te geven en boven het alledaagse te verheffen, zodat het leven met zijn onbeantwoorde eeuwige vragen een respectabele humane vorm krijgt.' Schuyt acht deze symbolische kennisvormen equivalenten van elkaar. Zelf scheidt hij genoeg in filosofie en poëzie, heeft daar meer dan genoeg aan en laat religie en mystiek graag aan anderen. Ieder zoekt zo wat hem of haar het meest inspireert.

Tolerant en autonoom

Terug naar de observatie van de socioloog en de vormgeving van de rechtsgeleerde. Deze disciplines blijven de kardinale steunpilaren voor een humane samenleving. Daarbinnen moet plaats zijn om alle individuen en groepen recht te doen. Dat geldt ook voor katholieken en voor christenen van allerlei slag. Het verdedigen van de vrijheid van godsdienst is een heilige plicht van onze rechtsstaat. Dit geldt dus ook voor het religieus aspect in de opvoeding op school. Als dit wegvalt, dan ligt daar al gauw het gevaar van louter materialisme op de loer. Als in het katholiek onderwijs aandacht besteed wordt aan bijvoorbeeld de grote kerkelijke feesten die hun oorsprong hebben in de bijbel en met name de humaniteit van Jezus naar voren brengen, dan is dat een verrijking van het persoonlijk en maatschappelijk leven in zijn geheel. De religieuze opvoeding mag dan niet blijven steken bij de rigoureuze indoctrinatie in de vorm van eeuwige waarheden en het eigen gelijk alsof ze God in hun zak hebben. Dat is funest

en blokkeert de gezonde ontplooiing van het kind naar een volwaardig leven in de samenleving. 'Een opvoeding is geslaagd', zegt Schuyt, 'wanneer kinderen zo rond hun achttiende levensjaar een eigen, autonome keuze kunnen maken, het geloof der vaders opnieuw kiezen of dat achter zich laten. Als het maar een keuze in vrijheid is.'

Zinnig

Of de katholieke kerk bereid en bezig is de lijn van repressie te verlaten en de ommekeer te maken naar de realiteit van de huidige democratische samenleving in Nederland, weet Schuyt niet zo goed. Ook niet of de inspanning van groeperingen als Mariëburg nog zin hebben om het kerkelijk tijt te keren. Of men zich gelovig noemt of niet, voor iedereen is het belangrijk om de feitelijke werkelijkheid duidelijk onder ogen te zien en vanuit dat weten met zijn eigen overtuiging en talenten een bijdrage te leveren om iedereen tot zijn recht te laten komen. Dat is humaan gedrag en blijft een zinnige bezigheid.

Ons schooltasproject

E. van Meurs-Kabeberi

In het interview met De Roerom in November 2006 lieten wij weten dat er bij de parochie Musigati in Burundi wel 305 weeskinderen waren aangemeld. Dankzij de steun van Nederlanders die zich verbonden voelen met het lot en het uitzichtloze leven van oorlogsvrouwen en weduwen worden 45 kinderen dagelijks verzorgd in het tehuis *De kinderen van Maria*. Anderen hebben dit geluk niet gehad. Deze wezen zijn bij oude burens of families van de overleden ouders. Deze mensen hebben zelf erg weinig om van te leven. Als er een mogelijkheid is om een kind naar school te sturen, kiezen ze voor hun eigen kinderen. Een uniform is verplicht, zonder uniform komt een kind de school niet in. Er is geen geld voor primaire schoolbenodigdheden zoals schriften, boeken, pennen, etc. Het *Schooltasproject* is opgezet voor wezen die zonder onze hulp geen enkele kans maken om naar school te gaan. Sommigen van hen zijn dienstmeisje of dienstjongetje in een gezin en werken harder dan wie ook. Op den duur nemen ze de benen, lopen weg en worden straatkinderen. Uit onderzoek van de vrouwenorganisatie *Dufatanye* is gebleken dat velen van deze kinderen graag naar school willen en dat ook de families

er niets op tegen hebben, als ze zelf maar niet hoeven te betalen. Het *Schooltasproject* wil naast het uniform ook andere kleding voor het kind kopen om te voorkomen dat het uniform continu gedragen wordt. De vrouwenorganisatie *Dufatanye* houdt toezicht en volgt het kind in het ge-

zin. Graag uw steun! Hartelijk dank namens *Stichting Mwana na Mama*.

E. van Meurs-Kabeberi
Dr. P. van Hoekstraat 45, 5022 CJ Tilburg
ING bank 9639320
www.musigatiburundi.nl

Kinderen uit Musigati/Burundi (© Foto: E. van Meurs-Kabeberi)

Uitvaart en uittocht

Gerrit Coppens

Deze week zeven jaar geleden overleed mijn vader plotseling. Een klap voor ons, maar gezien de mooie leeftijd van 81 jaar niet zo schokkend als wanneer iemand van een jongere generatie plotseling wegvalt.

Samen met de pastor hebben we destijds de viering voorbereid. Bladerend door de H. Schrift kwamen we tot een evangelie en andere teksten waarvan we wistern dat vader zich daarbij goed zou voelen en waarin wij hem herkenden. Vanuit het parochieel koor werden liederen aange-reikt die bij uitvaarten gebruikelijk zijn en waaruit we een passende keuze gemaakt hebben. Mijn moeder heeft in de tijd na de begrafenis veel troost gevonden door het uitvaartboekje te herlezen. Ook persoonlijke woordjes van de kleinkinderen zijn in dat boekje opgenomen. Enkele ja-ren nadien is mijn moeder overleden en weer hebben we in overleg met de pastoor een boekje samengesteld waarin teksten staan die mijn moeder aanspraken en ons troost gaven.

Zonder boekjes

Onlangs waren we bij de uitvaart van een familielid. Het was niet in onze parochie-kerk. Na het register getekend te hebben viel het me op dat er geen boekjes wa-ren. Een goede bekende van me, parochi-aan in die kerk, vertelde me desgevraagd dat het beleid van de pastoor erop gericht was om zo weinig mogelijk met boekjes te werken. Bij hoge uitzondering wer-den nog door de familie samengestelde boekjes aangereikt. Ook tijdens de week-endvieringen waren er geen boekjes. De pastoor in die parochie is wat men noemt een 'prominent priester' van het bisdom Den Bosch. Zijn lijnen naar het bisschop-pelijk paleis zijn korter dan die van de gemiddelde pastoor. Met de viering was niets mis. Ik kon merken dat hij de over-ledene goed kende en de teksten waren duidelijk met zorg gekozen. Ook aan de (klein)kinderen werd alle ruimte gegeven om op de geëigende momenten gebeden te lezen en persoonlijke gedachten aan oma uit te spreken. Al met al een mooie viering.

Standaardboekje

Afgelopen week overleed mijn schoonva-der. Ook hier is samen met de pastor een boekje samengesteld. We kregen wel te horen dat het pastoraat aldaar - bisdom Breda - bij voorkeur met een standaard gebedenboekje werkt. Voor een deel kan ik me de weerstand tegen boekjes voor de viering voorstellen. Pastores krijgen te maken met families die weinig kennis meer hebben van wat kerkelijk gebruike-lijk is en komen met teksten en muziek aanzetten waarbij grote vraagtekens ge-plaatst kunnen worden.

Baart me zorgen

Dat de kerk van 'boekjes' af wil zoals ik van sommige mensen al gehoord had en ik nu zelf ervaren heb baart me toch enigszins zorgen. Het argument dat men-sen beter luisteren naar het woord dat de pastor spreekt en preekt wanneer ze niet met boekjes zitten te frutselen, betwijfel ik. Ik kom regelmatig in de kerk en ken een aantal standaard-antwoordgebeden min of meer uit mijn hoofd. Daarom is een viering zonder boekje voor mij niet echt een probleem. Maar mensen van pak-weg tien jaar jonger zie je rondkijken; ze weten niet wat er gaande is.

Meer betrokken

Ik ben zelf nog net van de generatie die in het begin van de lagerschoolperiode de Eerste Heilige Communie deed. Op het einde van deze schoolrit werd je ge-vormd en in dezelfde periode deed je ook de Plechtige Communie. Je hoorde er echt bij. Bij het feest van de Eerste Heilige Communie kregen kinderen vaak van de oma's en de tante-zusters een klein kin-dermissaaltje. Via plaatjes en met eenvoudige teksten kon je volgen wat de priester deed. De volwassenen hadden meestal een tweetalig missaal bij zich, vaak volge-stopt met gedachtenisprentjes van overle-den familieleden of gebedsprentjes, door rondtrekkende paters uitgedeeld. Mensen die hun kerkboek om een of andere reden vergeten waren, hadden altijd nog wel een rozenkrans op zak. De priester was vóór

in de kerk in het Latijn bezig en de gelo-vigen mediteerden op hun eigen manier mee. Nadien werd het aan priesters toege-staan om bij vieringen voor te gaan in de landstaal.

Er kwamen toen ook kerkboekjes in de landstaal uit Heeswijk-Dinther bijvoor-beeld en soms met teksten vanuit de paro-chie. De betrokkenheid groeide en er werd daadwerkelijk samen gevierd.

Geef hen iets mee!

Nu leven we in een periode dat Kerk geen móéten meer is, maar een mógen. De men-sen die nog komen zijn er nog steeds om samen te vieren. Voor die mensen is het gemakkelijk om een handvat te hebben. Een boekje in de hand om te kunnen mee-bidden zoals ik als kind een handvat had aan dat tante-zuster-missaaltje. En natuur-lijk kunnen wij zonder papier ook mee-bidden omdat we dit van vroeger uit nog kennen. Maar de parochianen die veertig jaar of jonger zijn willen ook iets meekrij-gen als ze in de kerk komen. Zij komen ook om mee te doen. Als zij tussen men-sen zitten die op de automatische piloot de antwoordgebeden opzeggen terwijl zij-zelf niet mee kunnen doen, dan voelen die mensen zich buitengesloten. Ze ko-men niet meer terug. Geef hen een tastba-re herinnering, een boekje om thuis nog eens na te lezen, een uitnodiging om te-rug te komen in plaats van zich buitenge-sloten te voelen. Voor de jongere kerkgan-ger kan dit nieuwe beleid rond uitvaarten en weekenddiensten wel eens een nieuwe versnelde uittocht betekenen.

Voor elke viering een boekje met alle liederen en teksten brengt rust en stilte, ervaart Open Kerk Helvoirt (© Foto: Berna Verhoeven)

In memoriam

Broeder Wout Lips

Broeder Ton van Heugten werd op 5 augustus 1935 geboren in Meijel. Hij trad in de Congregatie van de Broeders van Liefde en werd 15 augustus 1953 geprofeet te Oostrum. Dinsdagmorgen 20 juli 2010 omstreeks kwart voor twee is broeder Ton in het bijzijn van enkele familieleden en broeder Wout Lips overleden op 74-jarige leeftijd in het Máxima Medisch Centrum in Veldhoven, voorzien van de ziekenzalving. Hij was 56 jaar lid van de Congregatie van de Broeders van Liefde.

Na zijn professie ging broeder Van Heugten naar de Sociale Academie in Eindhoven. Hij werd groepsleider op Eikenburg en is daar het grootste deel van zijn leven gebleven. Eikenburg was zijn leven. Hij had een bijzonder talent voor het begeleiden van opgroeiende jeugd. Vele oud-leerlingen denken met dankbaarheid terug aan hun tijd op het pensionaat. 'Als broeder Anselmus - zijn kloosternaam destijds - er niet was geweest, was er niets van me terechtgekomen', is nog heel vaak te horen.

Eikenburg

Zijn leiderskwaliteiten maakten dat hij in de Congregatie meerdere taken kreeg. Hij was lid van diverse besturen van de scholen van de broeders, werd lid van de Provinciale Raad en in 1994 Provinciaal Overste. In 1984 was hij ook directeur van het pensionaat Eikenburg geworden. Samen met zijn medebroeders en vele medewerkers heeft hij in de loop der jaren Eikenburg gemaakt tot wat het nu is. Er zijn daar niet veel broeders meer werkzaam, maar er wordt nog steeds gewerkt op het gebied van zorg en onderwijs in de geest van de stichter van de Broeders van Liefde.

Zonnebloem

Boordevol energie zat Ton. Toen in de vakantieperiode de school en het pensionaat leeg stonden kwam hij met het plan om de ruimten te gebruiken voor vakantie-weeken voor zieken. Hij was een van de pioniers van de *Zonnebloem Vakantieweken*. De Zonnebloem was zijn lust en zijn leven. Zijn hart ging uit naar mensen die zorg nodig hadden. Met name in dit werk kon hij zijn ideaal als Broeder van Liefde volledig tot uiting brengen. Ook bij de

Zonnebloem was hij actief in het bestuur van de regio Eindhoven en van de Provincie Noord-Brabant.

Onderscheiden

Voor zijn vele werk als broeder kreeg hij diverse onderscheidingen: Pro Ecclesia et Pontifice en Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Bij het 200-jarig bestaan van de Congregatie werd hem het ereteken van de stad Eindhoven toegekend voor het werk van de broeders in Eindhoven. Daarnaast ontving hij in de loop der jaren vele onderscheidingen van de Zonnebloem. Ook bij de Stichting Sint Annaklooster was broeder Ton zeer nauw betrokken.

Deze Stichting is inmiddels uitgegroeid tot een organisatie die zorg op maat levert.

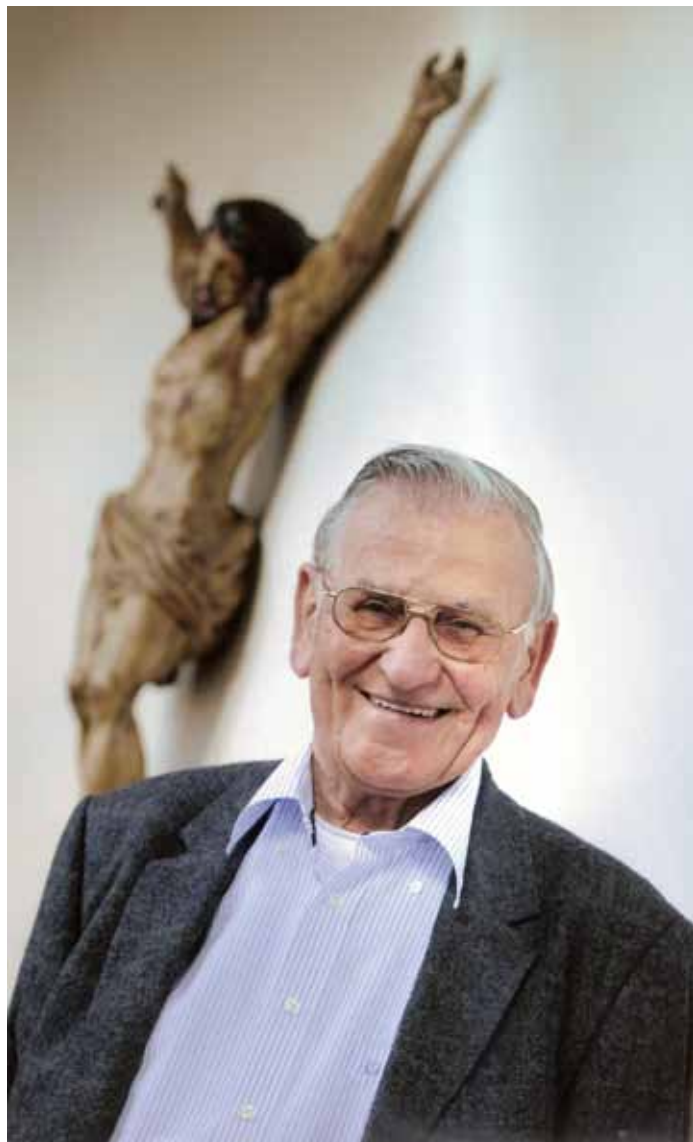
Gods naam en rijk

Het spirituele had een belangrijke plaats in zijn leven. Daaruit putte hij de energie die nodig was om zijn werk te doen als Broeder van Liefde, ook in moeilijke tijden. *Onze Vader die in de hemel zijt, dat uw Naam moge worden geheiligd, dat Uw Rijk moge komen, dat Uw wil moge geschieden op aarde zoals in de hemel.* Deze regels uit het Onze Vader zijn ongetwijfeld velen malen door hem uitgesproken. Het is niet bij woorden gebleven, broeder Ton heeft ze wel degelijk waargemaakt in zijn leven als Broeder van Liefde. Door zijn werken en leven, er te zijn voor de ander, heeft hij de NAAM geheiligd en heeft hij het RIJK gebracht in vele

levens. Aldus heeft hij de wil van de Vader volbracht. Dit is wat Christus ons gevraagd heeft. Velen zijn door hem geïnspireerd en geraakt, hetgeen blijkt uit het feit dat er zoveel mensen bij zijn uitvaart aanwezig waren; allen gekomen om hem een waardig afscheid te bezorgen en te zeggen 'Dankjewel, broeder Ton'.

Nu rust

Zoals Christus is ook hem lijden niet bespaard gebleven. Het laatste jaar van zijn leven was zeker niet het gemakkelijkste. Zijn gezondheid liet hem in de steek en daar had hij het heel moeilijk mee. Hij wilde nog zo veel en nam geen rust voor zichzelf. Tot het laatst hield hij vast aan zijn taken ofschoon zijn lichamelijke toestand dit niet meer toeliet. Hij kon er niet toe komen om lasten over te dragen. We hadden hem graag de rust gegund die hij zichzelf niet toestond. Broeder Ton van Heugten, dank voor alles wat je voor ons, de congregatie en de medemens betekend hebt. Rust in vrede.

Marktplaats open kerk

Bart Verreijt

Marktplaats Open Kerk geeft aandacht aan 'Gastvrijheid in parochies en gemeenten anno 2010'. Gastvrijheid is een spannend onderwerp in politiek en kerk. Wie nodig je wel en niet uit? Wie laat je wel of niet toe tot de omgeving, waar jij je thuisvoelt. Wie laat je wel of niet delen in jouw leven en geloof?

Het thema speelt bij de vorming van een nieuw kabinet in het overleg over de immigratie van mensen. Het speelt in de katholieke kerk als een pastoor meent aan homo's de deelname aan de communie te kunnen verbieden. Maar ook als een pastor van Vietnamese komaf moeilijk voet aan de grond krijgt. Zo krijgt gastvrijheid welhaast een problematische klank.

8 oktober

Maar dat hoeft niet zo te zijn. Vele protestantse en katholieke kerken zullen desgevraagd stellen dat zij gastvrijheid hoog in het vaandel hebben. Ook in jodendom en islam is de gastvrijheid een hoge verplichting die in verband wordt gebracht met de godsrelatie van de gelovigen. Stichting *Leve de kerk* en *De Roerom* organiseren daarom op 8 oktober in Utrecht een landelijke ontmoetingsdag - opgezet in de speelse vorm van een markt - om gemeenten en parochies te stimuleren elkaar te vertellen over hun ervaringen met gastvrijheid.

Gastvrijheid - gevarieerd

Iedere vakantieganger weet dat gastvrijheid van kleur verschiet al naar gelang de streek waar je bent en je jezelf als gast gedraagt. Ik streek eens neer op het terras van een typisch Oostenrijks Gasthaus. Na een lange reis even uitpuifend, bestelden we een verfrissing maar op tafel stond al heerlijk huisgebakken brood en een vaatje zout. Daarbij een fraai vormgegeven kaartje met de toelichting: gasten die hier neerstrijken wordt brood en zout aangeboden als teken van hartelijk welkom!

Time Out

Uit de contacten die *Leve de Kerk* en *De Roerom* hebben, weten zij hoe de gastvrijheid in de ene kerk inderdaad anders kan aanvoelen dan in een andere, maar daarom niet minder gemeend en niet minder hartelijk is. Tegelijk weten ze dat het enthousiasme waarmee een parochie ooit begon aan het uitbouwen van dat gastvrije karakter, het ook wel eens zwaar te verduren heeft en kan vastlopen. Om die impasse te overwinnen publiceerde *Leve de Kerk* eerder *Time Out* als hulpmiddel om de gastvrijheid van je kerk nieuwe spankracht te geven. Samen met de *Mariënbuurgvereniging* zijn er in het land al verschillende bijeenkomsten geweest die nieuwe inspiratie opleverden.

Landelijke Ontmoetingsdag

De landelijke ontmoetingsdag kan een mooie aanvulling zijn. Een tiental gemeenten en parochies hebben zich bereid

verklaard om elkaar en de overige bezoekers te vertellen over hun 'succesverhalen'. Rond welke activiteiten hebben zij een open en gastvrije kerk meer en meer vorm kunnen geven? Hoe overwonnen zij problemen? Waar staan ze nu en hoe zien ze de toekomst? Een van die parochies is de *Frater Andreasparochie* in Tilburg. Zij zeggen over zichzelf: 'Wij houden onze parochianen niet binnen, maar laten ze op adem komen. We rusten ze toe om weer op pad te gaan, hun eigen weg te volgen. Het is de functie van de kerk een herberg te zijn waar je af en toe vertoeft. Wonen doe je elders. We gaan om met God en met elkaar. Er wordt geloofd, gevierd, gediend en geleerd. Als wij door het raam van de herberg naar binnen kijken zien wij onze parochie Frater Andreas, een parochie die weet wat er in de wijk, de stad en de wereld speelt. Parochie Frater Andreas is een gemeenschap van katholieken, die met en voor elkaar leven en dat ook doen met anders-gezinden. En omgekeerd. De bewoners kennen en respecteren elkaar.'

Emmen

Een van de protestantse gemeenten die hun verhaal vertellen is de Grote Kerkwijkgemeente in Emmen.

'Wij zien het als onze opdracht een open geloofsgemeenschap te zijn, die welbewust de geest van onze cultuur en samenleving serieus neemt, in vertrouwen zoekt naar de Geest van de Eeuwige zoals overgeleverd in de oeroude verhalen, symbolen en rituelen, en daarmee het publieke domein ingaat. We brengen dat in praktijk samenwerkend met de onafhankelijke stichting *Grote Kerk Cultureel*.

Zo wordt het mogelijk ons kerkgebouw gastvrij te exploiteren, met het gehele jaar door wisselende exposities, tientallen concerten, Bachcantate-vespervieringen, speciale kerkdiensten bij activiteiten van de Emmense samenleving, actuele lezingen, vier middagen in de week gedurende het gehele jaar een geopende kerk en een druk bezochte stiltehoek. We typeren ons graag als een kerk waar je je jas mag aanhouden, m.a.w. waar je mag zijn en voelen zoals je bent! Het voert te ver alle deelnemers te typeren, maar die zijn op hun website te vinden.

Kort en goed

Belangstellende parochianen, gemeenteleden, bestuurders en pastores zijn vrijdag 8 oktober van 13.30 tot 17.30 uur welkom op de Markt in het Johannescentrum, Moezeldreef 400, Utrecht. Entree vrij. Wel is het noodzakelijk zich aan te melden, graag per email bij J.Roest, secretaris *Leve de Kerk*, secretaris@levedekerk.nl Op de website van *Leve de Kerk* vindt u meer informatie www.levedekerk.nl/marktplaats-openkerk.html Graag tot ziens in Utrecht!

Voor deelnemende kerken en hun internetadressen zie kolom pag. 19 →

Gouden Peerke

Paul Spapens

'Gouden Peerke' is de naam van een nieuwe onderscheiding. Deze wordt voor de eerste keer uitgereikt op 27 oktober in het Peerke Donders Paviljoen (museum) in Tilburg-Noord. De jaarlijks toe te kennen onderscheiding richt zich op personen, bedrijven, instellingen en organisaties in Midden-Brabant (013-gebied) die de Werken van Barmhartigheid in praktijk brengen.

Het werk van barmhartigheid voor het eerste Gouden Peerke is 'de zieken verzorgen'. Daarmee haakt het nieuwe initiatief in op het honderdjarig bestaan van het Rode Kruis Tilburg en Omgeving.

Kandidaten

De winnaar van het Gouden Peerke krijgt een door Tilburger Wim Geers nieuw ontworpen en met bladgoud bekleed beeldje van de Tilburgse zalige. Bovendien mag de winnaar een bedrag van 2.500 euro besteden aan een doel binnen het werk van barmhartigheid 'de zieken verzorgen'. De initiatiefnemers roepen op om kandidaten voor de prijs aan te melden via info@goudenpeerke.nl of p/a Boomstraat 124 D, 5038 GV Tilburg. Via het e-mailadres is ook nadere informatie te verkrijgen.

Initiatief van

Het Gouden Peerke is een initiatief van de Stichting Peerke Donders Paviljoen en de Stichting Tilburgse Taol. De voorzitter van de onafhankelijke jury is Kees Verbunt. De andere leden van de jury zijn Aziza Aboukacem, Denis Hendrickx, Paul Spapens en Ruud Vreeman. De jury wordt jaarlijks aangevuld met twee personen uit de sector waarbinnen het gekozen 'werk van barmhartigheid' valt. Dit

jaar dus mensen uit de gezondheidssector omdat het thema 'de zieken verzorgen' is.

Regionaal

Het Gouden Peerke is een regionale onderscheiding en richt zich niet uitsluitend op Tilburg maar op Midden-Brabant, anders gezegd het 013-gebied. De idee daarachter is dat Peerke Donders - minstens - een regionale bekendheid geniet. De prijs wordt voortaan jaarlijks uitgereikt op 27 oktober, de verjaardag van Peerke Donders. De uitreiking vindt plaats in het museum van Peerke Donders als onderdeel van de opening van de wisseltentoonstelling.

Barmhartig

In het zeer succesvolle Peerke Donders Paviljoen wordt aandacht besteed aan deze Tilburgse zalige en aan de werken van barmhartigheid. Daarin is dit museum uniek in de wereld. Peerke Donders bracht de Werken van Barmhartigheid immers in praktijk. Deze werken van barmhartigheid zijn universeel en van alle tijden. In Tilburg en omgeving zijn voortdurend talloze mensen, instellingen, organisaties en bedrijven bezig de werken van barmhartigheid in praktijk te brengen. De prijs is dan ook beslist geen nieuwe, veredelde vrijwilligersprijs.

Onbaatzuchtig

Voor deze prijs komen mensen en organisaties in aanmerking die méér doen dan normaal gesproken mag worden verwacht. Een paar voorbeelden. Een chirurg heeft een inkomen van zijn werk. Daarnaast helpt hij zieken kosteloos in ontwikkelingslanden. Een bedrijf maakt medicijnen. Uit betrokkenheid bij de medemens worden medicijnen gratis geleverd aan hulpprojecten. Een werknemer weet zijn collega's enthousiast te maken voor het begeleiden van zieken of gehandicapten bij het bezoek aan winkels, kapper en dergelijke. Van zulke initiatieven die heel breed mogen zijn en die zich in de eigen regio of in een ver land mogen afspelen, zijn er talloze. Ze hebben onbaatzuchtigheid als kenmerk.

Marktplaats open kerk

Frater Andreasparochie, Tilburg
www.kerkwest.nl

Parochie H. Hart, Oss
www.heilighartoss.nl

Elthetokerk, Alblisserdam
www.elthetokerk.nl

Wijkgemeente De Grote Kerk, Emmen
www.grotekerkemmen.nl

Verenigde Protestantse Kerkgemeenschap, Lochem
www.pknlochem.nl

Doopsgezinde Gemeente, Weierhof (D)
www.mennonitengemeente-weierhof.de

De Dorsvloer, Spijkenisse
www.dedorsvloer.nl

Heilige Ireneüsparochie, Marknesser.
www.ireneusparochie.nl

PKN Wijkgemeente Emmakerk, Soest
www.emmakerk.nl

Jongerenkerk, Venlo
www.jkvenlo.nl

Juryvoorzitter Kees Verbunt (rechts) en kunstenaar Wim Geers laten zich door Peerke Donders in het Wilhelminapark inspireren voor een nieuw beeldje. Dit met bladgoud bekleed kunstwerk wordt voortaan jaarlijks uitgereikt (© Foto: Paul Spapens)

Als een kind

In het jaar van het darwinisme heeft de bijbel het moeilijk. Evolutionisten hebben moeite met het scheppingsverhaal en bijbelvaste christenen houden het verhaal voor historisch. En dat terwijl het scheppingsverhaal een gedicht is dat Israëls

visie op het verleden bezingt. De bijbel is een geloofsboek en geen wetenschappelijk betoog. De bijbel getuigt van het geloof en spreekt zich niet uit tegen het wetenschappelijk concept van de evolutie. Twee priesters, dr. Piet Schellens scj en de beeldhouwer Herman Falke scj, zijn al enkele jaren bezig om de bijbel als een bevrijdend boek aan de mensen voor te houden. De een doet dat met het woord, de ander met beelden. *Als een kind dat gedronken heeft...* is het vierde boek dat Piet Schellens en Herman Falke hebben samengesteld waarin zij de bedoeling en de boodschap van het heilige Boek proberen over te brengen naar deze tijd.

Tekst dr. Piet Schellens scj en beelden Herman Falke scj, *Als een kind dat gedronken heeft...* Begijnkade 18 Uitgevers, 2010 ISBN 978 90 7801 920 6; €19,90

Christen, jood, palestijn

Tussen de overvloed aan literatuur over de houding van de christenen tegenover de jodenvervolgving door de nazi's nemen de boeken van Johan Snoek (1920) een aparte plaats in. Als jonge gereformeerde was hij actief in het verzet tijdens de oorlog. Als predikant werkte hij later 11 jaar

in Israël en daarna aan de Israël-desk van de Wereldraad van Kerken. In een persoonlijk en goedgedocumenteerd verhaal brengt hij correctie aan bij de populaire stelling dat de christenen gezwegen hebben bij de jodenvervolgving. Daarnaast neemt hij genuanceerd stelling in het dilemma tussen de verbondenheid met het volk Israël en de noodzaak om het onrecht van de staat Israël tegenover de Palestijnen aan te klagen. Enkele deskundigen vullen dit jubileumboekje van de negentigjarige aan met theologische bijdragen rond deze kwestie. Zeer lezenswaard.

Jef De Schepper

Johan M. Snoek, *Joodse en Palestijnse tranen* Kerkelijk verzet tegen Auschwitz. *Het Israëliisch-Palestijns conflict*. Skandalon Vught 2010 ISBN 978 90 7656 498 2; € 12,50

Gewone dingen diep bekijken

Anton de Wit is een jonge journalist met een voorkeur voor levensbeschouwelijke en filosofische vragen. Die zijn in Nederland op dit moment niet dik gezaaid. Hij schrijft en publiceert stukjes waarin hij filosofeert en theologiseert over eigen ervaringen. Een aantal daarvan heeft hij nu gebundeld in een boekje. Meestal benadert hij daarbij gewone dingen op een ongewone wijze, haaks op de vervlakkende kijk die in onze maatschappij domineert. Soms krijgen de gewone dingen daardoor een religieuze diepgang en levert De Wit bouwstenen voor een originele theologie. Dat gebeurt bijvoorbeeld in zijn beschouwing over het vreugdevuur, waarin hij pleit voor een positieve waardering voor 'heidense' elementen in het christendom. Soms werpt hij nieuw licht op christelijke traditiegegevens, bijvoorbeeld als hij moderne muziekfestivals naast het Pinksterverhaal plaatst. Het lukt niet altijd: bij zijn theologie van het ik haalt hij er God te gemakkelijk bij en zijn beschouwing over lege kerken mist zin voor de realiteit. Een nieuwe theologie vraagt ook om kritische reflectie op de inhoud en de regels van het traditionele geloof. Misschien toch nog te vinden bij Nijmeegse theologen. Dan kan deze boeiende kleine theologie nog groeien.

Jef De Schepper

Anton de Wit, *Een kleine theologie van gewone dingen*. Lannoo 2010, ISBN 978 90 2098 865 9 156 blz. € 14,95

Wie bezielt mij?

Met haar pedagogische en sociaalagogische achtergrond werkte Jeanette Peters als consultant in het bedrijfsleven en gaf

zij trainingen sociale en communicatieve vaardigheden aan managers. Daarnaast gaf ze op een spiritueel centrum de cursussen *Spiritualiteit in het dagelijks leven* en *Ontwikkel je intuïtie, de kracht van je Zelf*. In haar nieuwste boek *Wie bezielt mij. Het alledaagse bespiegeld* richt Jeanette Peters zich op hen die willen onthaasten. Maar ook op hen die zich willen laten raken door de essentie uit één van de 52 verhalen. In het bijzonder mag haar boek zijn weg vinden naar verpleeghuizen, rusthuizen, de thuiszorg, (psychiatrische) zorginstellingen en andere plekken waar het boek door voorlezen, voordrachten en als deel van een activiteitendag bij mensen de tongen los kan maken en een sprankje licht brengen. Een goed boek dat aandachtige lezers tot een begripvolle glimlach en een moment van bezinning brengt. Informatie en/of bestellen www.wiebezieltmij.nl Peer Verhoeven

Jeanette Peters, *Wie bezielt mij. Het alledaagse bespiegeld* Uitgeverij Eoscentra 2010 ISBN 978 90 7536 289 3; € 13,95

Warme aarde, warme mensen

Een groep doopsgezinde jongeren uit Tanzania, Nederland en Indonesië reisde door Indonesië en maakte kennis met elkaar en met de problematiek van de opwarming van de aarde en initiatieven van christenen om daar mee om te gaan. In het licht van hun christelijk geloof dachten de deelnemers na over hun ervaringen daar en in hun eigen wereld. Reisleader, theoloog en fotograaf Herman Heijn stelde daarvan een mooi verslagboek samen met foto's, reflectie en gebeden. Daarin worden de ervaringen verbonden met de beden van het Onze Vader en verhalen rondom Mozes. Een boek dat in de eerste plaats zeker zeer waardevol is voor de deelnemers en hun omgeving. Het stijgt daar echter bovenuit en kan ook een breder publiek warm maken om de problematiek van de opwarming van de aarde en de verantwoordelijkheid van christenen daarbij te zien. Een mooi geschenkboek met diepgaande inhoud. Tweetalig Nederlands-Engels.

Herman Heijn, *Dansen met de gouden kikker. Global warming & het Onze Vader* Skandalon 2010; ISBN 978 90 7656 495 1 145 blz. € 17,50

Lieddag

Zaterdag 2 oktober van 10.00 tot 16.00 uur organiseert de *Ekklesia Breda* in samenwerking met Stichting Leerhuis & Liturgie Amsterdam een grote lieddag in Breda. Er worden tien nieuwe liederen ingestudeerd van de zojuist verschenen cd *Dat een nieuwe wereld komen zal* (H.Oosterhuis/A. Oomen). Om 17 uur een viering met Huub Oosterhuis in de kerk van de Protestantse Gemeente Ginneken, Duivelsbruglaan 11, 4835 JD Breda; kosten € 25,00 (incl. alle koorpartijen, koffie, thee, water; lunch zelf meebrengen). Aanmelden: info@eklesiabreda.nl en het overmaken van het verschuldigde bedrag op rekening 39.03.91.387 (Trio-dosbank) t.n.v. Stichting Ekklesia Breda, Breda.

Informatie info@eklesiabreda.nl
06 48713792

Vierendag

Zaterdag 25 september in de abdij van Berne Heeswijk. Vervolg op de Liturgiedag van april 2010 in 's Hertogenbosch. Er wordt op die dag vooral gekeken naar het appèl dat op ons gedaan wordt. Inleiding door Ad van der Helm, voorganger in de RKK-televisieuitzendingen op zondagmorgen, en René Hornikx, die zijn nieuwe boek ook presenteert. Daarna diverse workshops met Joost Jansen o.praem., Riek van Stratum, Leonie van Straaten, Liesbeth Derksen o.praem., Kees Kok en Stijn van der Loo. Ontvangst om 9.30; einde om 16.00 u. Aanmelden via e-mail met naam en adres naar vieren@wlh.nl of een kaartje naar VIEREN, Postbus 60, 5473 ZH Heeswijk. Voor deelname maakt u € 20,- per persoon over op giro 3007452 t.n.v. Abdij van Berne, Heeswijk.

Meer informatie via vieren@wlh.nl of
(0413) 29 92 93

PeerkePad

Klooster Wittem organiseert in 2011 opnieuw twee zevendaagse pelgrimstochten over het *Peerke-Pad*: van zondag 1 tot en met zaterdag 7 mei van Wittem naar Tilburg, en van maandag 10 tot en met zondag 16 oktober van Tilburg naar Wittem. *PeerkePad* is een wandelroute die in oktober 2009 werd uitgezet bij gelegenheid van de 200^e geboortedag van Peerke Donders en verbindt zijn heiligdom met dat van de heilige Gerardus Majella in het Zuid-Limburgse Wittem. De totale lengte van de tocht is ongeveer 160 km.; de dag-etappes zijn tussen de 15 en 30 km. De wandeltocht is niet moeilijk voor redelijk

geoevende wandelaars. Zij overnachten in hotels, een pelgrimshuis (Vessem) en een abdij (Achelse Kluis). De kosten bedragen € 415,- voor vol pension (incl. lunchpakketten en slotdiner), bagagevervoer en een pelgrimsboekje. Per tocht kunnen maximaal veertien mensen deelnemen; daarom is het raadzaam zich tijdig aan te melden.

Informatie: Klooster Wittem, Wittemer
Allee 32, 6286 AB Wittem
(043) 4501741 (tijdens kantooruren)
e-mail: info@kloosterwittem.nl

Pelgrimeren naar Betlehem

Pax Christi heeft dit jaar een vierde pelgrimage naar Betlehem in de maak: in een christelijke Palestijnse familie het kerstfeest in Betlehem intiem meebeleven; een bewogen religieuze geschiedenis op locatie meebeleven, genieten van een bijzondere mix aan culturen onder leiding van uitstekende gidsen en het zien en ervaren van de schokkende werkelijkheid in de bezette gebieden. Pelgrimservaringen in reflectieve, spirituele zin, maar zeker ook in een algemene antropologische zin, waarin je je laat inspireren en transformeren door een waaier aan diepe, soms ook emotievolle indrukken.

Informatie: Myriam Braakhuis van
IKV-PaxChristi

Soeterbeek

Vanaf 18 augustus heeft het *Soeterbeek Programma* van de Radboud Universiteit Nijmegen weer een uitgebreid en gevarieerd aanbod voor een breed publiek. De lezingen en debatten bieden een filosofische en levensbeschouwelijke benadering van wetenschap en actualiteit. Het programma van dit jaar is te vinden op de

website. Men kan zich opgeven voor de digitale Nieuwsbrief.

www.ru.nl/soeterbeekprogramma

Viering Katharsis

Liturgisch koor Katharsis uit Tilburg viert dit jaar zijn 10-jarig bestaan. Katharsis bestaat uit een koor en een tekstgroep. De tekstgroep is de inhoudelijke motor, zij draagt zorg voor de vernieuwing van liturgie en repertoire. Een aantal koorleden heeft zich beziggehouden met de vraag wat het betekent om een pelgrim te zijn, hoe ieder dat ziet en voelt en wat je daarover wilt uitdragen. Enkele 'pelgrimspsalmen' zijn hun tot inspiratie geweest bij het samenstellen van een bijzondere woord- en gebedsdienst. Deze woord- en gebedsdienst is voor het eerst verzorgd in de Maranathakerk in Tilburg op 12 juni 2010 en wordt zaterdag 18 september 18.00 uur herhaald in de Petrus en Pauluskerk, Vierwindenlaan, Tilburg.

Informatie: info@eklesiabreda.nl
06 48713792

Religie en ontwikkeling

Vrijdag 8 oktober 2010 wordt het 80-jarig bestaan van de *leerstoel missiologie* in Nijmegen gevierd met een studiemiddag over religie en ontwikkeling. Religie zit wereldwijd in de lift. Maar de uitwerking van religie op ontwikkeling is ambigu. Sprekers zijn: prof. Peter Kanyandago uit Oeganda en prof. Ruerd Ruben en Frans Wijsen van de Radboud Universiteit Nijmegen. De studiemiddag vindt plaats in het aulagebouw van de Radboud Universiteit Nijmegen, Comeniuslaan 2, en begint om 14.00 uur.

Informatie: www.ru.nl/nim/about/news

Christen zijn een manier van leven

Nel Beex

Bovenstaande woorden zijn afkomstig van pastor Wim Jenniskens. In *Christus Hovenier* van de parochies H. Jozef, St. Maarten, H. Willibrordus en Meerhoven te Veldhoven schrijft hij: *'Ik kan me niet bepaald vrolijk noemen met het imago dat wij als geloofsgemeenschap krijgen naar de samenleving toe. Het lijkt er vaak op alsof we een ideologie zijn, een systeem van ideeën, of een instelling die ons precies wil vertellen wat mag of niet mag, wat goed is of slecht. Christen zijn betekent voor mij op de eerste plaats een manier van leven. Ik voel me vooral geïnspireerd door Jezus hoe hij was en wat hij deed in zijn leven. Hij had een fantastisch mensbeeld, een open kijk op mensen. Bij hem telde iedereen mee. Niemand werd afgeschreven. Met een diep geloof dat ieder mens waardevol en belangrijk is. Relatie stond bij hem centraal, het goede contact met mensen en met God. Hij beoogde geen systeem waarbij voorop stond wat je rechten en plichten zijn, maar een manier van leven die mensen bij zichzelf en bij elkaar brengt... Niet de waarheid die alles bepalend is, maar de liefde....'*

Met deze gedachten kunnen we wel vooruit aan het begin van een nieuwe jaargang! Bedankt Wim!

In de *San Salvator*, 's-Hertogenbosch herdenkt men, dat het 25 jaar geleden is, dat de Jan Schoutenstichting in het leven is geroepen. *'Met de bedoeling financiële bijdragen van parochianen en sympathisanten in te zamelen om de San Salvator op koers te houden, de koers die uitgezet was door pastoor Jan Schouten en zijn opvolger Jack Snackers. ... Pas bij het vertrek van Frits Bakker werd door het parochiebestuur een beroep gedaan op de Jan Schoutenstichting om zelf pastoraal werkers in dienst te nemen en vervolgens tewerk te stellen in de San Salvatorparochie. Toen een revolutionaire daad, nu een van de belangrijkste punten uit het rapport "Onvervreemdbaar San Salvator". Dit jubileum zal niet ongemerkt voorbijgaan: Op zondag 7 november zal er een speciale dienst worden gehouden, een agapè-viering en wordt er een gast spreker uitgenodigd, professor Erik Borgman. Meer informatie volgt nog.'*

Proficiat en van harte! En wij wensen jullie toe, dat het jullie gegund is een tweede termijn van 25 jaar met veel christelijk elan vol te maken.

De *Boskapel Nijmegen* wil als zelfstandige gemeenschap niet geïsoleerd raken. Zij wil verbinding houden met andere gemeenschappen en het grote geheel van de kerk. **Op de Hoogte** vermeldt: *'We hebben besloten een klankbordgroep in te stellen die ons scherp houdt. De taak van deze groep is om het bestuur van de Stichting Augustijns Centrum de Boskapel gevraagd en*

ongevraagd te adviseren, te spiegelen en te toetsen o.a. over de wijze waarop we ons beleid vormgeven en uitvoeren, de kwaliteit van onze liturgie, de verbinding met de traditie en met onze wortels in de Augustijnse spiritualiteit. De klankbordgroep zal 2x per jaar met een vertegenwoordiging van het bestuur in overleg gaan en krijgt inzage in alle stukken die openbaar zijn zoals het beleidsplan, de kaderbrief, de liturgie, verslagen van vergaderingen, teksten van overwegingen.'

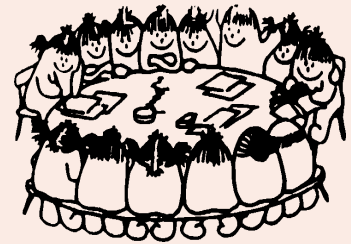
Een lofwaardig initiatief! En heel veel succes!

Ook al stond voor de *Pastorale Eenheid Valkenswaard* met het uitkomen van *Kerkvalk* jaargang 9 nummer 1 de vakantie nog voor de deur toch reikt de blik reeds verder dan de vrije tijd. *'Op zondag 26 september Oecumenische Vredesviering in de Nicolaaskerk op de Markt. Om 11.00 uur. Met medewerking van het Soli Deo Gloria koor o.l.v. Jacques van Eijck. De viering is voorbereid door de Werkgroep Oecumenische Vieringen van de Raad van Kerken. Voorgangers zijn naast de leden van de werkgroep de pastores van Valkenswaard. Thema: Buurten voor vrede. Daarbij kun je denken aan de wijk waarin je woont. Het gaat er dus om hoe je lokaal in je eigen omgeving aan de slag kunt. Het werken aan vrede: hoe kun je dat over de heg van je eigen tuintje tillen? Hoe kun je de dialoog met anderen zoeken? Hoe ga je om met verschillen tussen mensen. Met conflicten? Maar je kunt buurten ook opvatten als het in gesprek zijn en blijven met elkaar. Je gaat buurten bij elkaar. Omwille van een goede verstandhouding. Heel gewone dingen die ervoor zorgen dat mensen het gevoel geven dat ze erbij horen....'*

Ook zal er een presentatie van een groep kinderen van een basisschool zijn. Zij hebben zich onder leiding van de MOV-werkgroep van de Martinusparochie in de weken voor 26 september met het thema beziggehouden. *U bent welkom!'*

U leest het goed: u bent welkom! En als u toch in de buurt bent, de Nicolaaskerk is een prachtige kerk met een wondermooie akoestiek.

Voor het laatst komt het blad *de Hoeksteen* uit. Want de parochie *Wijchen* gaat groter groeien. *'Op 19 september – inderdaad met de Wijchense kermis – zal de fusie van de pastorale eenheden De Maaskant, Het Kruispunt en de Hoeksteenparochie. Met een nieuwe naam! Wijzelf hebben de voorkeur uitgesproken voor De twaalf apostelen. Er gaat dus van alles gebeuren: een nieuw werkjaar, een nieuwe parochie, een nieuwe start. Een grote uitdaging met heel veel kansen.'* Zo schrijft pastoor Rudy de Kruijf. Maar

Uw parochieblad

hij realiseert zich ook, dat niet iedereen er echt gerust op is. *'Misschien dat u nog wat minder enthousiast bent, veranderingen geven immers ook altijd onrust, maar u mag erop vertrouwen dat wat goed is, goed zal blijven. We blijven werken aan nabij pastoraat en we geloven dat we in deze nieuwe setting nog beter kunnen uitdragen waar we als kerk voor staan, dat we onze stem kunnen verheffen in de samenleving, dat we bouwen aan een gemeenschap die oog heeft voor eenieder, zeker voor de kwetsbaren.'*

Ik hoop dat hij gelijk heeft, maar ook ik ben er niet helemaal gerust op.

En voor het eerst ligt *Van onder de toren, parochie H. Antonius abt De Eerde* op mijn bureau. Ook hier vraagt de MO-werkgroep aandacht voor de Vredesweek *'Zondag 18 september is er een speciale viering in de kerk en in het weekend daarna is er een gezinsviering voor ouders en kinderen 'Samen nadenken over Vrede'. U bent van harte uitgenodigd om elkaar te inspireren tot Vrede.'* Aan zo'n vriendelijke uitnodiging kun je toch geen weerstand bieden, denk ik! Allen een mooie viering toegewenst!

In *Mooi Meegenomen, parochie Heikant-Quirijnstok* kan men kennisnemen van de verkondiging van Denis bij gelegenheid van zijn 25-jarig professiejubileum.

'... Dat levensverhaal van Norbertus is in de loop van nu bijna 9 eeuwen niet zo maar gekopieerd als een model voor religieus leven maar telkens weer vertaald en bij het actuele leefmoment gebracht. Hij leefde net als wij in een tijd van grote veranderingen. Hij ervoer net als velen in onze tijd dat de klassieke kerkelijke levensvormen niet meer voldeden om ruimte en kader te bieden aan een spirituele bezieling waardoor hij en een aantal tijdgenoten geraakt werden. Hij ging op zoek naar een nieuwe vorm. Wat we bij dat zoeken van hem kunnen leren is: verzamel geestverwanten om je heen, doe het niet alleen, maar bouw een gemeenschap op van mensen die dezelfde bezieling willen delen. Wees bewogen en kom in beweging....'

Tijd voor ethiek

Paulien van Bohemen

Theologie studeren roept altijd vragen op bij de mensen om me heen: 'Krijg je daar bewijzen in handen dat God echt bestaat?' Ik studeer en doordenk, maar in plaats van dichterbij de waarheid te komen, stel ik God en mezelf alleen maar meer vragen. Theologie is een brede studie. Graag deel ik elke maand een stukje van die veelzijdigheid met de lezers van De Roerom.

Elke dag bekijken we de wereld om ons heen vanuit verschillende benaderingen. We kunnen niet anders. Uit ons spreken blijkt steeds welke benadering we innemen. Neem bijvoorbeeld een auto. Iemand vraagt zich af wat de prijs van deze auto is; zo iemand spreekt vanuit een financiële benadering. Een ander wil weten wat voor motor erin ligt; een technische benadering. Iemand die zegt de auto mooi te vinden kiest een esthetische invalshoek. Elke benadering heeft een eigen manier van kijken. Alle zaken bekijken we altijd vanuit een bepaalde benadering. De benadering is afhankelijk van de situatie of van de persoon die ergens een uitspraak over doet.

Een stap verder

Ook ons menselijk handelen geschiedt telkens weer vanuit verschillende benaderingen, afhankelijk van omstandigheden en mensen. Net zoals je bij de auto allerlei vragen kunt stellen, kun je dit ook doen voor het menselijk handelen. Concreet menselijk handelen wordt bekeken vanuit verschillende benaderingen: financieel, milieutechnisch, gezondheidskundig, ken-

Het is maar net welke bril wordt opgezet
(© Foto: Berna Verhoeven)

nisgericht en talloze andere. Het zijn de meer gangbare manieren om ons menselijk handelen te beoordelen. Eén benadering gaat echter een stapje verder dan de dagdagelijkse.

Ethiek

In een wereld waar geld en regels overheersen krijgen de financiële en de juridische benaderingen vaak aandacht, ook op het gebied van het menselijk handelen. Wat levert ons doen en laten financieel gezien op? En volgen we de regels goed? Daardoor komen andere benaderingen minder aan bod. Zoals de ethische. 'Ethiek kost geld' of 'daar hebben we nu geen tijd voor' zijn uitspraken die leiden tot 'de-ethisering', tot wegvluchten van de ethiek. Er zijn ook misverstanden over ethiek. 'Als ik opsta voor iemand in de bus ben ik ethisch gezien goed bezig.' Dit gaat echter over moraal, over zaken waar we het allemaal wel ongeveer over eens zijn; je voelt op je klompen aan wat wel en niet hoort. Moraal is nodig, maar is iets aan de oppervlakte: niet doordacht en door gewoonte voortgedreven. Ethiek is de bezinning op ons handelen met het oog op de menswaardigheid ervan. Het komt niet pas om de hoek kijken bij kwesties van leven en dood. Alle concrete situaties waarin mensen handelend optreden kunnen vanuit de ethische benadering bevestigd worden.

Drie sleutelwoorden

Bij ethiek wordt een andere wereld betreden dan die van de dagdagelijkse benaderingen. Drie kernelementen staan centraal binnen de ethische invalshoek: *behoren*, *menswaardig* en *handelen*. Het *behoren* gaat over 'hoe het idealiter is' en dat is tegelijk een valkuil. Het wekt de suggestie dat je ethisch moet handelen maar dat de onmacht van de menselijke wil dit niet altijd toelaat. We kunnen of willen niet altijd ethisch kijken. 'We zijn beesten noch engelen'. Elk mens draagt goed en kwaad in het hart. Het begrip *menswaardig* is gericht op alle betrokken partijen binnen een situatie die we ethisch willen bekijken. Wat is menswaardig? Je kan er veel over zeggen en je schiet altijd te kort. Het bergt iets van een geheim in zich. Je cirkelt er omheen, maar je kunt er in dit leven nooit precies de vinger opleggen. *Handelen*, het derde sleutelwoord in de ethiek, gaat uiteindelijk om het concrete handelen in een specifieke situatie.

Trage vragen

Kenmerk van ethiek is dat de vraag belangrijker is dan het antwoord. In de haast kun je snel een antwoord willen. Maar je moet eerst alle informatie uit een concrete situatie verzamelen om de vraag steeds helderder te kunnen formuleren. Bovendien is er geen meetlat voor wat menswaardig is; dus is een antwoord sowieso lastig. Menswaardigheid is niet geheel te duiden en dat is maar goed ook, want anders zou het bijzondere ervan meteen vergooid worden. Je komt wel op een denkspoor van menswaardigheid. Daarom is een ethische vraag een trage vraag. Het antwoord is open en ligt niet voor het oprapen en als er een antwoord is, heeft dit altijd een zoekend karakter en is nooit definitief.

Oog en oor

Voor mensen die
De moeite nemen om
Door alle drukte heen
Achter geld en meer
Tegen de stroom in
Vragen naar eer en geweten
In ons menselijk bestaan.

Ethische visie

Binnen de ethische benadering zijn verschillende visies te onderscheiden. Er zijn vele officiële ethische stromingen. Zo is er de doelgerichte visie van onder andere Aristoteles: het menswaardige is uiteindelijk gericht op het geluk als hoogste goed. Of de visie van het zuiver hedonisme van Epicurus waar vriendschap de belangrijkste waarde is. De persoonlijke invulling van de ethische benadering gaat over de ethische visie die je hebt. Wat versta jij onder menswaardigheid? Je kunt aansluiten bij een van de bekende stromingen, maar het is interessanter om door oefening achter je eigen ethische visie te komen. Welke hoogste menselijke waarde komt voor jou naar boven bij verschillende ethische vragen? Zoveel mensen, zoveel ethische visies.

TGL

8 okt 10.30-14.30 u. Ontmoetingskerk
Meijhorst 70-33 Nijmegen, Landelijk
symposium Tijdschrift voor Geestelijk
Leven: Onbehagen in overvloed.
Inschrijven voor 30 sept. (024)
322 82 85; anna.metz@planet.nl

Klooster Wittem

9 okt. 9.30-16.00 u.: Introductiedag
Kabbala. (043) 450 17 41;
info@kloosterwittem.nl

“ Aanhaling- Steken”

Cees Remmers

* ‘Het economisme kent van alles de prijs en van niets de waarde.’

Marc Eyskens.

* ‘Wie geen nek heeft kan hem ook niet uitsteken.’

Martin Jol.

* ‘Eerbied voor de traditie is niet de as bewaren maar het vuur brandend houden!’

Gehoord op tv

* ‘Het leven is een feest, maar je moet zelf de slingers hangen.’

Ergens gehoord

* ‘Heeft u nooit aan God getwijfeld, werd mij soms gevraagd. Ik antwoordde daarop: ‘Niet aan God, wel aan de bewijzen voor zijn bestaan.’

Hans Küng

* ‘Een jongen van ’n schoolkrant interviewde Gerard Reve. ‘Wat denkt u’, vroeg hij, ‘bestaat God?’ ‘Ach jongen’, zei Reve vriendelijk, ‘bestaan, bestaan, dat heeft God helemaal niet nodig!’”

Gelezen in Trouw

* ‘Boven de paus als uitdrukking van aanspraak op het gezag binnen de Kerk staat ieders eigen geweten dat boven alles gehoorzaamd moet worden; indien nodig tegen de kerkelijke autoriteit in.’

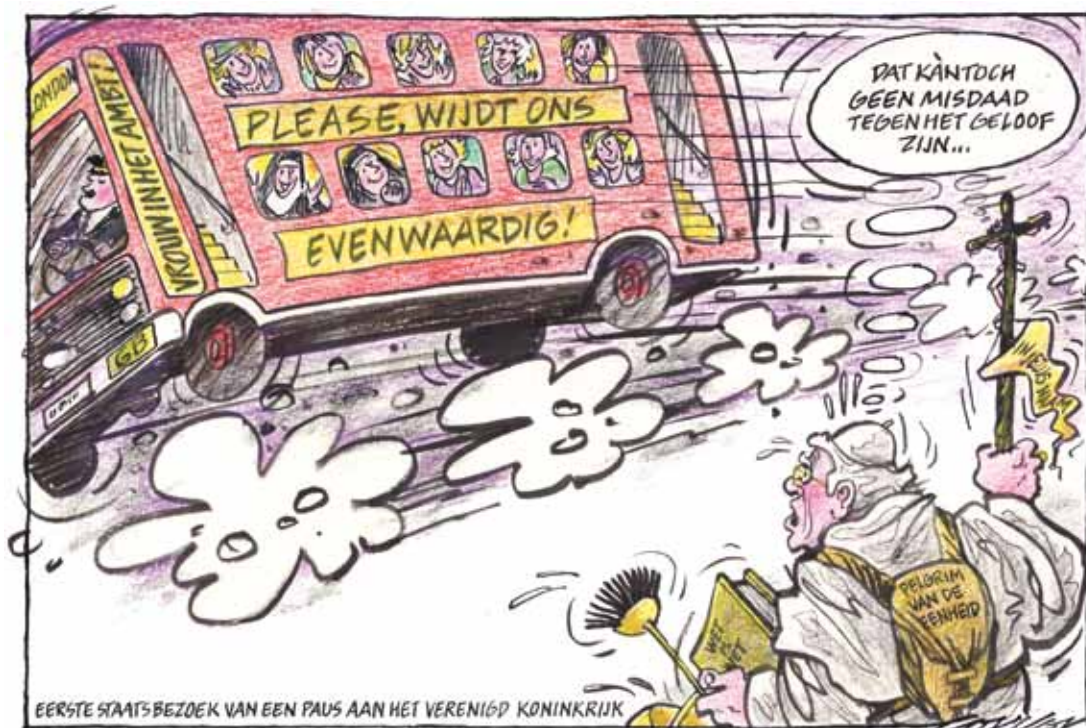
Joseph Ratzinger

* ‘Eerbied voor de traditie is niet de as bewaren maar het vuur brandend houden!’

Gehoord op de TV

* ‘Een half miljoen gestolen fietsen per jaar wordt pas echt veel als die van jou erbij is...’

Ergens gelezen

Bij-geloof

Toon van Beek

Dit eerste stukske na de vakantie gaat over de voetballerij in juli. Nederland speelde zich in de finale van het WK en kleurde Nederland oranje. Onbekenden schilderden zelfs het levensgrote Mariabeeld op de vroegere vuilnisbelt van Oss oranje. Althans, de voorzijde naar Oss gekeerd. Het was een safari-achtige onderneming om deze foto te maken en dat voor iemand die niks om voetballen geeft en de verloren finalewedstrijd niet eens heeft gezien. Wat mij tijdens het WK het meest fascineerde was het bijgeloof dat de voetballers én talloze fans toepasten om Nederland zeker te laten winnen. Ik ben bovenmatig geïnteresseerd in alle vormen van bijgeloof, maar toch staat 't voor mij wel vast dat het niet werkt. Oranjefans echter poogden de uitslag te beïnvloeden door bijvoorbeeld het oranje t-shirt niet te wassen - de dag na het verlies van Spanje was maandag-wasdag; toeval? - of de snor te laten staan. Ineens was de Duitse octopus Paul wereldnieuws omdat hij

de uitslag van de wedstrijden steeds goed voorspelde. Ik nam de top van de vuilnisberg van Oss omdat het oranje verven van het Mariabeeld - ooit als grof vuil weggegooid en daardoor hier heel goed op zijn plaats - een typisch hedendaagse vorm van bijgeloof is. Letterlijk ergens iets bijgelooven. Schilder Maria oranje en ze laat oranje wel eventjes winnen. Een verfbeurt als gebed. De jongeren met een

rozenkrans aan de achteruitkijkspiegel van hun auto passen in deze zelfde trend. Het is de tijdgeest waarin op bizarre manier allerlei elementen van het geloof voortleven. Overigens zou ik zelf geen bijgeloof hebben toegepast, maar zou ik in de laatste minuut van de wedstrijd een van de mooiste schietgebedjes uit het volksgeloof hebben ingezet: 'Onze Lieve Vrouwke, gift 'm nog een douwke.'

